

الگوی پیشنهادی برای ساختار مدیریت نظام رفاه اجتماعی در ایران

فرید آقاوی^۱

چکیده

رفاه اجتماعی از اصول قانون اساسی و اهداف و سیاست‌های دولت در قانون برنامه سوم توسعه است. یکی از ابزارهای مهم برای تحقق اصول و اهداف مذکور استقرار ساختار مدیریت مناسب برای نظام رفاه اجتماعی است. در ایران بخش‌های مختلف رفاه اجتماعی نظیر بهداشت و درمان، اشتغال، مسکن، آموزش، حمایت از نیازمندان و بیمه‌های اجتماعی تحت مدیریت‌ها، برنامه‌ها و اعتبارات مجزا قرار دارند که خود از عوامل بروز ناهماهنگی، تداخل وظایف، اتلاف منابع مالی دولت و افزایش هزینه‌های اداری و پرسنلی است. انتزاع امور آموزش پزشکی از وزارت بهداشت و درمان و انتقال وظایف بهداشتی و بیمه‌های اجتماعی به حوزه ستادی وزارتخانه می‌تواند گام مهمی در جهت ارتقاء جایگاه و توجه بیشتر تر به این بخش باشد. همچنین ادغام وزارتخانه‌های کار، تعاون و بخش مسکن وزارت مسکن و شهرسازی در وزارت بهداشت و درمان با عنوان جدید وزارت رفاه

۱. کارشناس ارشد و رئیس گروه دفتر تشکیلات سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور.

اجتماعی علاوه بر افزایش هماهنگی و انسجام مدیریت، برنامه‌ریزی و تخصیص اعتبارات بخش رفاه اجتماعی کشور، موجب کاهش هزینه‌های اداری پرسنلی و افزایش منابع مالی این بخش می‌گردد. همچنین واگذاری امور اجرایی رفاه اجتماعی به بخش غیردولتی از دیگر سازوکارهای مناسب در جهت توسعه مشارکت مردمی و افزایش بهره‌وری و کیفیت فعالیت‌های این بخش است.

مقدمه

طراحی ساختار سازمانی مناسب نظام تأمین اجتماعی یکی از اهداف و سیاست‌های دولت است که در ماده ۴۰ قانون برنامه سوم توسعه بر آن تأکید شده است. مطابق اصل سوم قانون اساسی نیز موضوع رفاه و تأمین اجتماعی یکی از تکالیف و وظایف دولت محسوب می‌شود. با توجه به اهمیت موضوع و وجود نارسایی‌ها در زمینه رفاه اجتماعی، دولت و مجلس شورای اسلامی طراحی ساختار مناسب برای مدیریت نظام رفاه اجتماعی در ایران را در دستور کار خود قرار داده‌اند. در قسمت اول این نوشتار اصول و مبانی قانونی و حقوقی ناظر بر رفاه اجتماعی در ایران مبتنی بر قانون اساسی و قانون برنامه سوم توسعه ارائه می‌شود. قسمت دوم نوشتار به تبیین ساختار موجود نظام رفاه اجتماعی به تفکیک هفت بخش بهداشت و درمان، مسکن، اشتغال، تأمین غذا، آموزش عمومی و فنی و حرفه‌ای، اقتصاد و تأمین اجتماعی می‌پردازد. قسمت سوم مقاله به احصای نارسایی‌های موجود در ساختار مدیریت نظام رفاه اجتماعی کشور، به خصوص توازی وظایف و فعالیت‌ها اختصاص یافته است. در بخش چهارم ساختار سازمانی نظام رفاه اجتماعی در برخی کشورها مرور می‌شود. پس از اشاره به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت در بخش پنجم و اصول ناظر بر طراحی ساختار مدیریت رفاه اجتماعی در بخش ششم الگوی پیشنهادی مناسب برای رفع نارسایی‌ها در ساختار موجود در بخش هفتم معرفی می‌گردد.

۱. مبانی قانونی و حقوقی ناظر بر رفاه اجتماعی در ایران

۱-۱ قانون اساسی

در قانون اساسی مقوله «ایجاد رفاه» در بند ۱۲ اصل سوم به صورت زیر تصریح و مورد تأکید قرار گرفته است:

«پی‌ریزی اقتصاد صحیح و عادلانه بر طبق ضوابط اسلامی جهت ایجاد رفاه و رفع فقر و برطرف ساختن هر نوع محرومیت در زمینه‌های تغذیه، مسکن، کار، بهداشت و تعمیر بیمه».

بنابراین، به موجب اصل سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، نظام اقتصادی، رفع فقر و محرومیت، تغذیه، مسکن، کار، بهداشت و بیمه، قلمرو رفاه اجتماعی را تشکیل می‌دهد.

در اصل ۴۳ قانون اساسی نیز بر استقرار نظام اقتصادی مناسب در جهت رفع فقر و محرومیت و تأمین نیازهای اساسی شامل: مسکن، خوراک و پوشاک، بهداشت و درمان، آموزش و پرورش و اشتغال تأکید می‌گردد. بنابراین، با توجه به دو اصل فوق می‌توان نتیجه گرفت که در قانون اساسی، نظام اقتصادی مناسب زیر ساخت نظام رفاه اجتماعی شناخته می‌شود.

همچنین در اصل ۲۹ قانون اساسی، تأمین اجتماعی مشتمل بر خدمات و حمایت‌های مالی در زمینه بازنشستگی، بیکاری، پیری و از کارافتادگی، بی‌سرپرستی، در راه ماندگی، حوادث و سوانح، خدمات بهداشتی، درمانی و مراقبت‌های پزشکی به صورت بیمه و غیره برای کلیه آحاد جامعه پیش‌بینی شده است. بر اساس اصول قانون اساسی وظیفه تأمین رفاه اجتماعی برای کلیه افراد کشور از محل درآمد عمومی و مشارکت مردم بر عهده دولت است.

به موجب اصول ۳، ۲۱، ۲۸، ۳۰، ۳۱ و ۴۳ قانون اساسی، تأمین آموزش و پرورش رایگان، تأمین مسکن و اشتغال افراد جامعه و حمایت از زنان و کودکان بی‌سرپرست از وظایف دولت محسوب می‌گردد. با توجه به مطالب فوق، «نظام رفاه اجتماعی» در راستای قانون اساسی در برگیرنده موضوعات و مسائل زیر بوده که تماماً به عهده دولت است:

۱. طراحی و استقرار نظام اقتصادی صحیح،
۲. رفع فقر و محرومیت،
۳. تأمین غذا و پوشاک جامعه،
۴. تأمین مسکن،
۵. اشتغال برای کلیه افراد،
۶. بهداشت و درمان و مراقبت‌های پزشکی،
۷. بیمه و بازتثستگی کلیه اقشار،
۸. حمایت از بیکاران، سالمندان و از کارافتادگان،
۹. حمایت از زنان و کودکان بی سرپرست و در راه ماندگان،
۱۰. حمایت از آسیب‌دیدگان حوادث و سوانح،
۱۱. آموزش و پرورش.

۲-۱ قانون برنامه سوم توسعه

در قانون برنامه سوم موضوعات مرتبط با «رفاه اجتماعی» به طور مستقل مورد توجه قرار نگرفته، اما مباحث مربوط به آن در فصول مختلف قانون به صورت جداگانه و به شرح زیر مطرح گردیده است:

۱. نظام تأمین اجتماعی و یارانه‌ها (فصل ۵)،
۲. سیاست‌های اشتغال (فصل ۶)،
۳. کشاورزی (فصل ۱۳)،
۴. مسکن (فصل ۱۹)،
۵. آموزش (فصل ۲۰)،
۶. بهداشت و درمان (فصل ۲۵)،
۷. امور اقتصادی (فصول ۱، ۴، ۷، ۹، ۱۰ و ۱۴).

مسئولیت هر یک از بخش‌های مرتبط با رفاه اجتماعی در قانون برنامه سوم توسعه، به عهده وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های مربوط است. وظایف و تکالیف مرتبط با موضوع رفاه اجتماعی در قانون برنامه سوم در جدول ۱ خلاصه گردیده است.

جدول ۱- وظایف و تکالیف پیش‌بینی شده مرتبط با موضوع رفاه اجتماعی در قانون برنامه سوم

ردیف	موضوع	وظایف و مسئولیت‌ها	دستگاه مسئول اجرای وظایف	استناد قانونی
۱	نظام تأمین اجتماعی	الف) حمایت از اقشار مختلف جامعه در برابر رویدادهای اقتصادی، اجتماعی و طبیعی و پیامدهای آن از نظر بازنشستگی، بیکاری، پیری، از کارافتادگی، بی‌سرپرستی، درآمندانگی، حوادث و سوانح و ناتوانی‌های جسمی، ذهنی و روانی و نیاز به خدمات بهداشتی درمانی و مراقبت‌های پزشکی به صورت بیمه‌ای و غیر آن (حمایتی و امدادی) از محل درآمدهای عمومی و درآمدهای حاصل از مشارکت مردم.	دولت	ماده ۳۳
		ب) طراحی ساختار مناسب نظام تأمین اجتماعی در جهت: <ol style="list-style-type: none"> ۱. رفع تداخل، حذف و ادغام دستگاه‌های موازی، ۲. تأمین پوشش کامل جمعیت از ابعاد مختلف تأمین اجتماعی، ۳. افزایش کارآمدی و اثربخشی و کاهش هزینه‌های اداری و پشتیبانی سازمان‌های ذی‌ربط، ۴. هماهنگی بین سازمان‌های ذی‌ربط، ۵. استفاده از مؤسسات خیریه، امکانات مردمی، شوراهای اسلامی شهر و روستا و مراکز دینی، ۶. پرهیز از ایجاد سازمان‌های جدید. 	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور	ماده ۴۰
۲	یارانه (مرتبط با غذا و بهداشت)	الف) پرداخت یارانه کالاهای اساسی شامل گندم، برنج، روغن نباتی، قند و شکر، پنیر، دارو و شیر خشک مطابق برنامه دوم، ب) پرداخت یارانه نهاده‌های کشاورزی (کود، سم و بذور) و تعیین قیمت تضمینی کالاهای اساسی.	۱. دولت، ۲. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، ۳. وزارت بازرگانی ۴. سازمان حمایت از مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان.	ماده ۴۶ و ۴۷

ردیف	موضوع	وظایف و مسئولیت‌ها	دستگاه مسنول اجرای وظایف	استناد قانونی
۲	بیمه همگانی و تکمیل	الف) خدمات بیمه همگانی شامل بیمه درمان، بازتستگی، از کار افتادگی، بازنماندگان و بیکاری.	۱. دستگاه کارفرما، ۲. سازمانهای بیمه‌ای و صندوق‌های بازتستگی ۳. دولت ۴. بیمه شده ۵. شرکت‌های بیمه‌ای	ماده ۳۷
		ب) خدمات بیمه تکمیل (سطح بالاتری از خدمات و هزینه‌های بیمه همگانی را تأمین می‌کند).	۱. بیمه شده، ۲. بیمه‌گر، ۳. دولت (در مورد جانیان)	ماده ۴۵
		ج) پرداخت تعهدات و بدهی‌ها به سازمان‌های بیمه‌ای تا پایان برنامه سوم	دولت	ماده ۳۹
		د) اصلاح ساختار و تعدیل نیروی انسانی مؤسسات بیمه‌ای به منظور کاهش هزینه‌های جاری و افزایش بازدهی سرمایه‌گذاری‌ها.	مؤسسات بیمه‌ای	ماده ۴۱
		ه) پیشگیری از بروز آسیب‌های اجتماعی و معلولیت‌های جسمی و روانی برای آحاد جامعه.	۱. سازمان بهزیستی کشور، ۲. کمیته امداد امام خمینی (ره)	ماده ۳۸
۴	توانبخشی و حمایت‌های غیربیمه‌ای	الف) پیشگیری از بروز آسیب‌های اجتماعی و معلولیت‌های جسمی و روانی برای آحاد جامعه. ب) پرداخت سرانه بیمه درمانی برای گروه‌های نیازمند در چارچوب نظام بیمه همگانی خدمات درمانی. ج) فراهم آوردن تسهیلات لازم برای نگهداری افرادی که نیاز به سرپرستی یا نگهداری دارند و فراهم آوردن زمینه بازتوانی و خودتکایی آنها. د) پرداخت مستمری به نیازمندیانی که توان کار و فعالیت ندارند.	۱. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، ۲. نهادهای ذی‌ربط.	ماده ۴۳
		بهبود ارائه خدمات در زمینه پرداخت حقوق مستمری، خدمات درمانی و سایر خدمات به خانواده شهداء، مفقودین، اسراء، آزادگان، جانیان و خانواده آنها.	۱. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، ۲. نهادهای ذی‌ربط.	ماده ۴۳
۶	امداد	تهیه طرح جامع امداد مشتمل بر مدیریت بحران، آموزش مردم، نحوه مشارکت دستگاه‌های اجرایی، منابع مالی و تدارکاتی، اقدامات اجرایی به منظور پیشگیری و کاهش آثار بلایای طبیعی و تعیین نقش دستگاه‌های اجرایی برای مقابله با حوادث و سوانح طبیعی.	۱. جمعیت هلال احمر، ۲. وزارت کشور، ۳. نیروهای مقاومت بسیج.	ماده ۴۴

ردیف	موضوع	وظایف و مسئولیت‌ها	دستگاه مسئول اجرای وظایف	استناد قانونی
۷	انرژی	الف) انتقال افراد خارجی بدون کار به خارج کشور.	وزارت کشور،	ماده ۴۸
		ب) اعطای تخفیفات و کاهش مالیات کارفرمایانی که از طریق مراکز خدمات اشتغال وزارت کار به استخدام نیروی کار مبادرت می‌نمایند.	۱. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، ۲. وزارت کار و امور اجتماعی، ۳. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی،	ماده ۴۹
		ج) معافیت از حقوق و عوارض و پرداخت بخشی از سود تسهیلات با سرمایه‌گذاری که در مناطق کم‌تر توسعه یافته سرمایه‌گذاری و ایجاد اشتغال نمایند	۱. دولت، ۲. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور،	
		د) اعطای تسهیلات و تجهیزات در جهت توسعه آموزش و آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای.	دولت	ماده ۵۱
		ه) اعطای تسهیلات جهت فراهم نمودن امکان کار برای بیکاران ساکن روستاها، زنان بیکار سرپرست خانوار و سایر بیکارانی که برای کار کردن امکان تهیه وسایل کار خود را ندارند.	نظام بانکی کشور.	ماده ۵۶
		و) فراهم نمودن تمهیدات اعزام نیروی کار به خارج از کشور.	۱. وزارت کار و امور اجتماعی، ۲. وزارت امور خارجه، ۳. وزارت امور اقتصادی و دارایی.	ماده ۵۳
		ز) حمایت از تولیدکنندگان از طریق تخفیف در هزینه آب، برق، گاز، تلفن، آب و ...	۱. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور. ۲. وزارتخانه‌های امور تولیدی و زیربنایی.	ماده ۵۲
۸	بهداشت درمان	الف) ارائه کلیه خدمات بهداشتی شهری و روستایی به صورت رایگان. ب) ارائه خدمات درمانی و توسعه مراکز درمانی در مناطق توسعه نیافته توسط دولت. ج) توسعه مراکز درمانی و بیمارستان‌ها در شهرهای بزرگ و مناطق توسعه یافته توسط بخش غیردولتی. د) تهیه و اجرای طرح ساماندهی و توانبخشی بیماران روانی مزمن و مالمندان.	۱. وزارت بهداشت و درمان. ۲. سازمان بهزیستی کشور.	ماده ۱۹۲

ردیف	موضوع	وظایف و مسئولیت‌ها	دستگاه مسئول اجرای وظایف	استناد قانونی
۹	کشاورزی (تأمین غذای مردم)	اعطای تسهیلات جهت سرمایه‌گذاری در اجرای طرح‌های کشاورزی، دام و طیور و شیلات وزارت.	۱. دولت، ۲. سیستم بانکی، ۳. وزارت جهاد کشاورزی.	ماده ۱۰۶
۱۰	مسکن	الف) حمایت از انبوه‌سازان در نقاط روستایی و شهرهای بزرگ و کوچک.	وزارت مسکن و شهرسازی.	ماده ۱۳۸
		ب) حمایت و اعطای تسهیلات بانکی به متقاضیان مسکن.	۱. وزارت مسکن و شهرسازی. ۲. وزارت امور اقتصادی و دارایی. ۳. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور.	ماده ۱۳۹
		ج) صدور سند مالکیت املاک در بافت مسکونی روستاییان و تهیه نقشه‌های تفکیکی مربوط.	۱. وزارت مسکن و شهرسازی. ۲. بنیاد مسکن انقلاب اسلامی.	ماده ۱۴۰
		د) احداث و عرضه واحدهای مسکونی استیجاری به شرط تملیک	سازمان ملی زمین و مسکن.	ماده ۱۴۱
۱۱	آموزش	الف) حمایت و اعطای تسهیلات و تمهیدات جهت توسعه فضا و تأمین نیروهای انسانی برای آموزش و به خصوص در مناطق کم‌تر توسعه‌یافته و تأمین هزینه تغذیه و ایاب و ذهاب دانش‌آموزان مناطق روستایی.	۱. دولت. ۲. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور. ۳. وزارت آموزش و پرورش	ماده ۱۴۳
		ب) هماهنگی در اجرای برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای دستگاه‌های دولتی.	۱. ستاد هماهنگی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای.	ماده ۱۵۱

مجله پژوهش، سال ۸، شماره ۳۳، زمستان ۱۳۹۴، صفحه ۱۶۸-۱۷۳
 ISSN: 2788-4222
 پست الکترونیک: j.p@ia.ir
 آدرس: تهران، خیابان ولیعصر، پلاک ۱۰۰، طبقه ۱۰، دفتر نشر پژوهش‌های اجتماعی، تهران، ایران

مجله پژوهش، سال ۸، شماره ۳۳، زمستان ۱۳۹۴، صفحه ۱۶۸-۱۷۳
 ISSN: 2788-4222
 پست الکترونیک: j.p@ia.ir
 آدرس: تهران، خیابان ولیعصر، پلاک ۱۰۰، طبقه ۱۰، دفتر نشر پژوهش‌های اجتماعی، تهران، ایران

۲. تبیین ساختار موجود نظام رفاه اجتماعی در ایران

نظام رفاه اجتماعی را می‌توان بر حسب موضوع به هفت بخش: بهداشت و درمان، مسکن، اشتغال، تأمین غذا، آموزش عمومی و فنی و حرفه‌ای، اقتصاد و تأمین اجتماعی تفکیک کرد. تأمین اجتماعی حوزه بخشی و سایر موضوعات حوزه‌های فرابخشی نظام رفاه اجتماعی محسوب می‌شوند. وظایف قانونی دستگاه‌ها در حوزه‌های فرابخشی رفاه اجتماعی در جدول (۲) و حوزه بخشی تأمین اجتماعی در جدول (۳) ارائه گردیده است.

۲-۱ بهداشت و درمان

در تقسیم‌بندی وظایف دولت، مسئولیت تدوین سیاست‌ها، خط‌مشی‌ها، برنامه‌ریزی و ارائه خدمات بهداشتی و درمانی و ایجاد نظام هماهنگ بهداشت و درمان به عهده وزارت بهداشت و درمان است. علاوه بر وزارت بهداشت و درمان، برخی از دستگاه‌ها و نهادها عهده‌دار وظیفه تأمین خدمات بهداشتی و درمانی اقشار خاص هستند. این دستگاه‌ها عبارتند از:

۱. وزارت دفاع (سازمان تأمین خدمات درمانی نیروهای مسلح): مسئول تأمین و ارائه خدمات درمانی به پرسنل تابعه،
۲. نیروی انتظامی: مسئول تأمین و ارائه خدمات درمانی به پرسنل تابعه،
۳. کمیته امداد: ارائه خدمات درمانی به افراد بی‌بضاعت،
۴. بنیاد مستضعفان و جانبازان: انجام امور بهداشتی و درمانی جانبازان و مستضعفان،
۵. بنیاد شهید: تأمین خدمات درمانی خانواده شهید،
۶. شهرداری: اهتمام در مراعات بهداشت و تأمین مؤسسات بهداشتی، بیمارستان و درمانگاه در سطح شهر.

۲-۲ مسکن

در تقسیم‌بندی وظایف دولت، مسئولیت تعیین سیاست‌ها، ارائه خط‌مشی‌ها و تأمین و توسعه مسکن مناسب برای اقشار مختلف به عهده وزارت مسکن و شهرسازی و سازمان تابعه آن یعنی سازمان ملی زمین و مسکن است. در عین حال، علاوه بر وزارت مسکن و شهرسازی

برخی نهادها به شرح زیر دارای وظایف و اختیاراتی در زمینه تأمین مسکن اقشار خاص هستند:

۱. بنیاد مسکن انقلاب اسلامی،
۲. بنیاد شهید انقلاب اسلامی،
۳. کمیته امداد خمینی (ره)،
۴. بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی،
۵. وزارت دفاع (موظف به تأمین مسکن پرسنل کادر خود است)،
۶. شهرداری‌ها.

۲-۳ اشتغال

وظیفه تنظیم سیاست‌های اشتغال، حفظ و تثبیت فرصت‌های شغلی و صیانت از نیروی کار به عهده وزارت کار و امور اجتماعی است. لکن وزارت کار تنها دستگاه مسئول تأمین و ایجاد اشتغال نبوده و می‌توان گفت کلیه وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های دولتی و عمومی کم و بیش در ایجاد فرصت‌های شغلی نقش دارند. برخی از دستگاه‌ها و نهادهایی که به طور مشخص ایجاد و تأمین اشتغال در شرح وظایف و اساسنامه مصوب آن‌ها پیش‌بینی گردیده است به شرح زیر هستند:

۱. وزارت تعاون،
۲. سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای،
۳. صندوق حمایت از فرصت‌های شغلی،
۴. صندوق اشتغال روستایی (وابسته به نهاد ریاست جمهوری و وزارت جهاد کشاورزی)،
۵. کمیته امداد امام خمینی (ره)،
۶. سازمان بهزیستی کشور،
۷. بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی،
۸. بنیاد شهید انقلاب اسلامی،
۹. شهرداری‌ها.

جدول ۲- دستگاه‌هایی که در حوزه‌های فرابخشی رفاه اجتماعی دارای وظایف قانونی هستند

موضوع رفاه	ردیف	دستگاه‌های مسئول	وظایف قانونی
بهداشت و درمان	۱	وزارت بهداشت و درمان	- تدوین سیاست‌ها، تعیین خط‌مشی‌ها و برنامه‌ریزی برای خدمات بهداشتی و درمانی. - تأمین بهداشت عمومی و ایجاد نظام هماهنگ بهداشت و درمان. - فراهم نمودن برخورداری همگان از خدمات درمانی. - تعیین ضوابط و استانداردهای بهداشتی و درمانی. - نظارت و صدور مجوز فعالیت‌های بهداشتی و درمانی.
		وزارت دفاع	- تأمین نیازها و خدمات درمانی پرسنل بازنشستگان و عائله تحت تکفل آنها و اداره امور بیمارستان‌ها و درمانگاه‌های وابسته به سازمان تأمین خدمات درمانی نیروهای مسلح.
		بنیاد مستضعفان و جانبازان	- انجام امور بهداشتی، درمانی و معالجه جانبازان و مستضعفان.
		کمیته امداد	- ایجاد بیمارستان و درمانگاه جهت درمان بیماران بی‌بضاعت.
		شهرداری‌ها	- اهتمام در مراعات بهداشت در کارخانه‌ها و گرمابه‌ها. - جلوگیری از امراض ساریه انسانی و حیوانی. - تأسیس مؤسسات بهداشتی، بیمارستان و درمانگاه.
		نیروی انتظامی	- تأمین نیازهای پزشکی پرسنل و اداره بیمارستان‌ها و درمانگاه‌های مربوط.
		بنیاد شهید	- تأمین خدمات درمانی خانواده شهدا.
		وزارت مسکن و شهرسازی	- تأمین رفاه اجتماعی در زمینه مسکن. - تعیین سیاست‌های تولید و عرضه مسکن در کشور و توسعه و بهبود استانداردهای کمی و کیفی مسکن. - ارائه خط‌مشی‌ها و نظارت بر تأمین نیازهای اقشار مختلف به مسکن.
		سازمان ملی زمین و مسکن	- تأمین و توسعه مسکن مناسب. - تهیه و اجرای طرح‌های ایجاد و تأمین مسکن.
		بنیاد مسکن انقلاب اسلامی	- بررسی نیازهای مسکن شهری و تهیه برنامه‌های لازم. - تعیین نیازهای مسکن محرومان شهری و روستایی و فراهم آوردن موجبات اجرای آن. - تهیه طرح‌های مجتمع‌های زیستی و واحدهای مسکونی ارزان‌قیمت و اجرای آن به طور مستقیم یا با مشارکت و همکاری مردم و دستگاه‌ها. - تهیه و اجرای طرح‌های بازسازی و نوسازی مناطق مسکونی روستایی آسیب‌دیده از جنگ و حوادث طبیعی.
تربیتی	۲	بنیاد شهید انقلاب اسلامی	- تأمین مسکن همسر و فرزندان شهدا.
		بنیاد مستضعفان و جانبازان	- احداث و ایجاد مسکن برای مستضعفان و جانبازان.
		کمیته امداد امام خمینی (ره)	- اعطای وام و کمک به تهیه مسکن خانواده‌های محروم.
		شهرداری‌ها	- صدور پروانه ساختمان.

وظایف قانونی	دستگاه‌های مسئول	موضوع رفاه	ردیف
		تأمین غذا	۳
- انجام بررسی و اقدامات لازم به منظور برآورد نیاز کشور به محصولات کشاورزی و دامی. - فراهم ساختن موجبات تأمین پروتئین حیوانی مورد نیاز جامعه.	وزارت جهاد کشاورزی		
- تدارک غله مورد نیاز کشور از طریق خرید مازاد غله داخلی و خرید از خارج از کشور. - ذخیره‌سازی و توزیع غله کشور در جهت حمایت از تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان غلات.	سازمان غله		
- رشد و گسترش میزان صید و افزایش تولید محصولات شیلاتی به منظور تأمین بخشی از نیازهای غذایی کشور.	شرکت شیلات ایران		
- تهیه میدان‌های عمومی خرید و فروش ارزاق. - نظارت بر حسن اداره امور نان و گوشت شهر.	شهرداری‌ها		
		آموزش عمومی فنی و حرفه‌ای	۴
- تأمین و تدارک نیازمندی‌های آموزش و پرورش کشور. - زیر پوشش قرار دادن کلیه کودکان لازم‌التعلیم. - تأسیس، توسعه و تجهیز فضاهای آموزش و پرورش. - تأسیس مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای. - به کارگیری امکانات ویژه برای تربیت فرزندان شهدا با همکاری بنیاد شهید.	وزارت آموزش و پرورش		
- آموزش بزرگسالان در حد خواندن و نوشتن و آموختن حساب.	نهضت سوادآموزی		
- تأمین و تربیت نیروی انسانی متخصص، ماهر و نیمه‌ماهر مورد نیاز صنایع و خدمات کشور و برنامه‌ریزی آموزشی و اشتغال نیروی انسانی.	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای		
- تهیه وسایل آموزشی و انجام خدمات و کمک‌های آموزشی. - فراهم آوردن امکانات و تسهیلات جهت خودکفا کردن محرومین از طریق آموزش مهارت‌های فنی و حرفه‌ای.	کمیته امداد		
- ارتقای مهارت‌های فردی گروه‌های آسیب‌پذیر و آسیب‌دیده	سازمان بهزیستی کشور		
- ایجاد و احداث مدارس برای مستضعفان و جانبازان	بنیاد مستضعفان و جانبازان		
- ارائه خدمات آموزش به خانواده شاهد. - فراهم‌سازی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای خانواده شاهد.	بنیاد شهید		
- تشریک مالی با آموزش و پرورش در تهیه وسایل ساختمان مدارس و تأسیس مؤسسات. - توسعه آموزش عمومی.	شهرداری‌ها		

وظایف قانونی	دستگاه‌های مسئول	موضوع رتبه	ردیف
			۵
		اشتغال	
- تنظیم سیاست‌های اشتغال. - حفظ و تثبیت فرصت‌های شغلی. - حفظ و صیانت نیروی کار.	وزارت کار و امور اجتماعی		
- تدوین برنامه‌های آموزشی و اشتغال نیروی انسانی مورد نیاز کشور. - پیش‌بینی نیازمندی‌های اقتصاد ملی به نیروی کار و تأمین آن.	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای		
- ایجاد کار مناسب برای محرومان. - اعطای وام و تسهیلات جهت خودکفا کردن محرومان و ایجاد امکانات تولیدی و کمک‌های سرمایه‌ای.	کمیته امداد		
- جلوگیری از گدایی و واداشتن گدایان به کار. - صدور پروانه کسب.	شهرداری‌ها		
- حمایت از ایجاد و حفظ فرصت‌های شغلی در سطح روستا. - ایجاد فرصت شغلی برای افراد تحت پوشش.	صندوق اشتغال روستایی سازمان بهزیستی کشور		
- حمایت از فرصت‌های شغلی موجود و ایجاد فرصت‌های شغلی جدید.	صندوق حمایت از فرصت‌های شغلی		
- رسیدگی به امور اشتغال به کار و ایجاد اشتغال برای جانبازان و مستضعفان. - ایجاد اشتغال مفید برای خانواده‌های شاهد از طریق جلب مشارکت خانواده‌های شاهد.	بنیاد مستضعفان و جانبازان بنیاد شهید		
- استقرار نظام برنامه‌ریزی، بودجه‌بندی و نظارت بر پیشرفت و توسعه همه‌جانبه و هماهنگ اقتصادی و اجتماعی کشور. - انجام مطالعات و بررسی‌های اقتصادی و اجتماعی و پیش‌بینی منابع کشور به منظور تهیه و تنظیم استراتژی‌ها و تنظیم برنامه‌های بلندمدت، میان‌مدت و کوتاه‌مدت.	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور		
- تنظیم سیاست‌های اقتصادی کشور و ایجاد هماهنگی در امور مالی و اجرای سیاست‌های مالیاتی و تنظیم و اجرای برنامه همکاری‌های اقتصادی و سرمایه‌گذاری‌های مشترک با کشورهای خارجی. - اجرای تکالیف مربوط به امور پولی و بانکی و اعتباری کشور.	وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی		
- توسعه و پیشبرد امور بازرگانی داخلی و خارجی در چارچوب سیاست‌های اقتصادی کشور. - نظارت و حفظ بهای تولیدات داخلی و کالاهای وارده به کشور و بررسی شرایط تولید و توزیع تا مرحله مصرف.	وزارت بازرگانی	اقتصاد	۶
- تدوین برنامه جامع عملیاتی مالی و بازرگانی در قالب برنامه ملی و سیاست‌های اقتصادی دولت.	وزارت نفت		
- فراهم آوردن موجبات توسعه امور صنعتی و معدنی در چارچوب سیاست‌های اقتصادی کشور.	وزارت صنایع و معادن		
- انجام بررسی‌های اقتصادی در رشته‌های کشاورزی و منظور کردن سیاست‌ها و خط‌مشی‌های کشاورزی را برنامه توسعه اقتصادی کشور.	وزارت جهاد کشاورزی		
- تهیه مقررات صنفی و مراقبت در امور اصناف. - حسن اداره تأمین.	شهرداری‌ها		

۲-۴ تأمین غذا

در تقسیم‌بندی وظایف دولت، وزارت جهاد کشاورزی و برخی از دستگاه‌های وابسته به آن نظیر شرکت شیلات ایران و شرکت پشتیبانی امور دام مسئول تأمین نیازهای کشور به محصولات و فراورده‌های کشاورزی و دامی هستند. سازمان غله کشور (وابسته به وزارت بازرگانی) و شهرداری‌ها نیز در زمینه تأمین ارزاق عمومی و شهروندان دارای وظایف مصوب هستند.

۲-۵ آموزش عمومی و فنی و حرفه‌ای

مسئولیت اصلی تأمین و ارائه خدمات آموزش عمومی کشور به عهده وزارت آموزش و پرورش است. این وزارتخانه در زمینه تأسیس مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای نیز دارای مسئولیت و وظایف قانونی است. علاوه بر وزارتخانه مذکور برخی دستگاه‌ها و نهادها در زمینه تأمین، حمایت و پشتیبانی آموزش عمومی و فنی و حرفه‌ای اقشار خاص وظایف مصوبی دارند که این سازمان‌ها و نهادها شامل موارد زیر است:

۱. نهضت سوادآموزی،
۲. سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای،
۳. کمیته امداد،
۴. سازمان بهزیستی کشور،
۵. بنیاد مستضعفان و جانبازان،
۶. بنیاد شهید،
۷. شهرداری‌ها.

۲-۶ اقتصاد

اقدام در جهت توسعه و بهبود نظام اقتصادی کشور وظیفه‌ای است که در تأمین آن دستگاه‌های مختلف بخش دولتی و غیردولتی نقش دارند؛ لکن در تقسیم‌بندی وظایف دولت، نقش وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزارت بازرگانی در تنظیم و اجرای سیاست‌های توسعه اقتصادی کشور بیش از سایر دستگاه‌ها پیش‌بینی گردیده است. مسئولیت تنظیم سیاست‌های اقتصادی، ایجاد هماهنگی و

اجرای تکالیف مربوط به امور مالی (مالیات)، پولی و اعتباری کشور به عهده وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی است. این امور تأثیر قابل توجهی در ایجاد ثبات، تورم، توسعه و رکود اقتصادی کشور و به تبع آن رفاه اجتماعی در سطح کشور دارد.

همچنین مسئولیت تنظیم برنامه توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور، تنظیم و اختصاص بودجه و منابع مالی به بخش‌های مختلف اقتصادی و اجتماعی و نظارت بر اجرای صحیح آن به عهده سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور است. مسئولیت تنظیم بازار داخلی، بازرگانی خارجی (صادرات و واردات)، نظارت و حفظ بهای کالا در چارچوب سیاست‌های اقتصادی کشور به عهده وزارت بازرگانی است.

از آنجایی که اقتصاد و درآمد اصلی کشور ایران متکی بر درآمد حاصل از فروش نفت و فراورده‌های نفتی است بنابراین اقدامات وزارت نفت نیز نقش تعیین‌کننده‌ای در توسعه اقتصادی کشور دارد. همچنین با توجه به این که بخش عمده‌ای از فعالیت‌های اقتصادی و اشتغال‌زایی کشور در بخش‌های صنعت و معدن و کشاورزی و دامپروری است بنابراین اقدامات وزارتخانه‌های صنایع و معادن و جهاد کشاورزی اهمیت زیادی در توسعه اقتصادی کشور دارد.

۲-۷ تأمین اجتماعی

اصلی‌ترین وظیفه در نظام رفاه اجتماعی، موضوع تأمین اجتماعی است. در تقسیم‌بندی وظایف دولت، مسئولیت تدوین سیاست‌ها، تعیین خط‌مشی‌ها و برنامه‌ریزی برای ارائه خدمات بهداشتی و تأمین اجتماعی به عهده وزارت بهداشت و درمان و دستگاه‌های وابسته به آن نظیر سازمان بهداشتی کشور است. موضوعات بهداشتی و تأمین اجتماعی در برگیرنده خدماتی نظیر بازنشستگی، بیمه درمان، ارائه خدمات درمانی، توانبخشی معلولین و آسیب‌دیدگان، حمایت از نیازمندان، سالمندان و کودکان و زنان بی‌سرپرست، و پرداخت مستمری به آنها است. وظایف قانونی دستگاه‌های فعال در بخش تأمین اجتماعی در جدول (۳) ارائه گردیده است. وظیفه انجام هر یک از موضوعات مرتبط با تأمین اجتماعی به عهده دستگاه‌ها و نهادهای متعدد در کشور به شرح زیر است:

الف) بازنشستگی

در حال حاضر مسئولیت اداره امور و برقراری حقوق بازنشستگی اقشار مختلف جامعه به عهده دستگاه‌ها و نهادهای متعددی است که هر یک عهده‌دار امور بازنشستگی اقشار تحت پوشش خود هستند. در این زمینه مجموعاً ۲۱ دستگاه به شرح زیر دارای مسئولیت هستند:

۱. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور،
۲. سازمان بازنشستگی کشوری (اداره امور بازنشستگی کارکنان دولت و شهرداری‌ها)،
۳. سازمان تأمین اجتماعی (اداره امور بازنشستگی مشمولین قانون کار و مشاغل آزاد)،
۴. وزارت دفاع - سازمان بیمه و بازنشستگی کشوری نیروهای مسلح (اداره امور بازنشستگی نیروهای مسلح)،
۵. کمیته امداد (پرداخت مستمری به سالمندان روستایی در قالب طرح شهید رجایی)،
۶. بنیاد شهید،
۷. صندوق‌های مستقل بازنشستگی کارکنان برخی از شرکت‌ها و نهادها (مجموعاً ۱۵ صندوق که امور بازنشستگی کارکنان تحت پوشش خود را انجام می‌دهند).

جدول ۳- دستگاه‌هایی که در بخش تأمین اجتماعی دارای وظایف قانونی هستند

ردیف	موضوع رفاه	دستگاه‌های مسئول	وظایف قانونی و مصوب
۷	بهریستی	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی کشور	تدوین سیاست‌ها، تعیین خط‌مشی‌ها و برنامه‌ریزی برای خدمات بهزیستی و تأمین اجتماعی.
		سازمان بهزیستی کشور	- تأمین موجبات برنامه‌ریزی، نظارت و تعیین استانداردها و توسعه دامنه اجرای برنامه‌های بهزیستی.

موضوع رفاه	ردیف	دستگاه‌های مسئول	وظایف قانونی و مصوب
بازنشستگی	۸	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور	اداره امور بازنشستگان و وظیفه کارکنان دولت و نظارت بر صندوق بازنشستگی کارکنان شرکت‌های دولتی.
		سازمان بازنشستگی کشوری	- اداره امور بازنشستگی و وظیفه، از کارافتادگی و وظیفه وراثت مستخدمین مشترک صندوق بازنشستگی کشوری و کارکنان شرکت‌های دولتی و شهرداری کشور. - حفظ حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران و متناسب ساختن دریافتی آنان با افزایش هزینه‌های زندگی.
		سازمان تأمین اجتماعی	- اجرا و تعلیم و گسترش انواع بیمه‌های اجتماعی. - جمع‌آوری و تمرکز کلیه وجوه موضوع حق بیمه مشمولین قانون تأمین اجتماعی.
		وزارت دفاع (سازمان بیمه و بازنشستگی نیروهای مسلح)	- انجام امور بیمه و بازنشستگی، وظیفه و مستمری پرسنل نیروهای نظامی وابسته به وزارت و سازمان‌های تابعه.
		کمیته امداد	- اجرای طرح شهید رجایی (پرداخت مستمری به سالمندان روستایی).
		بنیاد شهید	- پرداخت مستمری به خانواده شهدا.
		صندوق‌های بازنشستگی کارکنان:	
		۱. صنعت بیمه، ۲. آینده‌ساز، ۳. بیمه ایران، ۴. بیمه مرکزی ایران، ۵. صدا و سیما، ۶. شرکت ملی فولاد، ۷. صنایع مس، ۸. بانک مرکزی، ۹. مشترک بانک‌ها، ۱۰. شرکت ملی نفت، ۱۱. شرکت هواپیمایی ملی ایران، ۱۲. جهادسازندگی، ۱۳. سازمان بنادر و کشتیرانی، ۱۴. شهرداری تهران، ۱۵. شرکت مخابرات.	- پرداخت مستمری به خانواده شهدا. - پرداخت مستمری و انجام امور بازنشستگی کارکنان تحت پوشش.

ردیف	موضوع رفاه	دستگاه‌های مسئول	وظایف قانونی و مصوب
۹	بیمه درمان	سازمان تأمین اجتماعی	- اجرا و تعلیم و گسترش انواع بیمه‌های اجتماعی. - انجام تعهدات موضوع قانون تأمین اجتماعی. - جمع‌آوری و تمرکز کلیه وجوه حق بیمه مشمولین قانون تأمین اجتماعی. - انجام امور بیمه و بازنشستگی پرسنل نیروهای مسلح.
		سازمان بیمه خدمات درمانی	- تأمین موجهات و امکانات بیمه خدمات درمانی کارکنان دولت و افراد نیازمند، روستاییان و سایر گروه‌های اجتماعی در سطح کشور.
		وزارت دفاع (سازمان بیمه بازنشستگی نیروهای مسلح) کمیته امداد امام خمینی (ره)	- اجرای برنامه بیمه درمان اقشار آسیب‌پذیر.
۱۰	امداد	جمعیت هلال احمر	- ارائه خدمات امدادی و کمک‌های اولیه در هنگام بروز حوادث و سوانح طبیعی.
		کمیته امداد	- آمادگی برای جبران نارسایی‌ها و رویدادهای طبیعی در مناطق مختلف کشور.
		شهرداری‌ها	- اتخاذ تدابیر لازم برای شهر از خطر سیل، حریق و...
۱۱	توانبخشی معلولین	وزارت بهداشت و درمان	- تأمین و ارائه خدمات لازم به معلولین جسمی، ذهنی و اجتماعی قابل توانبخشی در حدود امکانات. - تعیین ضوابط و استانداردهای هزینه خدمات، تجهیزات، صدور مجوز و ارزیابی امور توانبخشی. - تشویق و ترغیب افراد خیر و مؤسسات خصوصی جهت اقدامات حمایتی برای معلولین جسمی و ذهنی.
		سازمان بهزیستی کشور	- برنامه‌ریزی، هماهنگی، نظارت و ارزشیابی و تعیین استانداردها و توسعه دامنه اجرای برنامه‌های بهزیستی در زمینه پیشگیری. - تأمین خدمات معلولین قابل توانبخشی و نگهداری و مراقبت معلولین غیرقابل توانبخشی و توانبخشی معلولین جسمی و روانی و جلب مشارکت مردم در این زمینه.
		سازمان آموزش و پرورش استثنایی	- طرح سیستم آموزش و پرورش و توانبخشی به نحوی که ناتوانی‌های ذهنی و جسمی کودکان و دانش‌آموزان استثنایی جبران گردد. - کمک به پیشگیری از بروز ناتوانی‌های جسمی و ذهنی قبل از تولد، هنگام تولد و بعد از تولد از طریق بالا بردن سطح آگاهی عمومی در زمینه بروز معلولیت‌ها.
		جمعیت هلال احمر	- کمک در امر توانبخشی
		شهرداری‌ها	- تأسیس بیمارستان

ردیف	موضوع رفاه	دستگاه‌های مسئول	وظایف قانونی و مصوب
۱۲	حمایت از نیازمندان و پرداخت مستمری	سازمان بهزیستی کشور	<p>- هدفمند کردن یارانه‌ها در جهت حمایت از اقشار آسیب‌پذیر.</p> <p>- توسعه دامنه اجرای برنامه‌های بهزیستی در زمینه حمایت از خانواده‌های بی‌سرپرست و نیازمند و جلب مشارکت گروه‌های داوطلب و مؤسسات غیر دولتی در این زمینه.</p> <p>- تأمین هزینه زندگی گروه‌های نیازمند زیر خط فقر با اولویت کودکان و زنان.</p>
		کمیته امداد	<p>- بررسی و شناخت انواع محرومیت‌های مادی و معنوی افراد و خانواده‌های محروم و اقدام به نفع آن‌ها در حد آنان.</p> <p>- پرداخت مستمری، کمک‌های نقدی و جنسی به محرومان و فراهم آوردن امکانات لازم برای خودکفا نمودن افراد محروم و مستمند در حد توان.</p> <p>- اعطای وام به خانواده‌های محروم برای خودکفا شدن، درمان، کمک به تعمیر و تهیه مسکن، تحصیل، ازدواج و جهیزیه.</p>
		سازمان تأمین اجتماعی	<p>- پرداخت بیمه بیکاری به کارگران بیکار شده تابع قانون کار.</p>
		بنیاد مستضعفان	<p>- اعطای کمک‌های بلاعوض به نیازمندان.</p>
		وزارت بهداشت و درمان	<p>- تشویق و ترغیب افراد خیر و مؤسسات خصوصی جهت اقدامات حمایتی از افراد نیازمند.</p>
		وزارت بهداشت و درمان	<p>- تشویق و ترغیب افراد خیر و مؤسسات خصوصی برای اقدامات حمایتی برای کودکان، سالمندان و افراد بی‌سرپرست،</p>
۱۳	حمایت از کودکان و زنان بی‌سرپرست و سالمندان	سازمان بهزیستی کشور	<p>- حمایت از خانواده‌های بی‌سرپرست.</p> <p>- نگهداری کودکان بی‌سرپرست و معلولین غیرقابل توانبخشی و سالمندان نیازمند و تأمین موجبات مشارکت بخش دولتی.</p>
		شهرداری‌ها	<p>- تأسیس بنگاه حمایت مادران، پرورشگاه و شیرخوارگاه.</p> <p>- نگهداری اطفال بی‌بضاعت و سرراهی.</p>
		کمیته امداد	<p>- اعطای وام تحصیل به خانواده‌های محروم.</p>
۱۴	حمایت از دانش‌آموزان و دانشجویان	کمیته امداد	<p>- اعطای وام تحصیل به خانواده‌های محروم.</p>

ب) بیمه درمان

در حال حاضر ۴ سازمان به شرح زیر مسئول تحت پوشش قرار دادن اقشار مختلف جامعه در زمینه بیمه درمان هستند:

۱. سازمان تأمین اجتماعی: مسئول بیمه درمان کارگران و مشاغل آزاد،
۲. سازمان بیمه خدمات درمانی: مسئول بیمه درمان کارکنان دولت، روستاییان و سایر اقشار (شامل ایثارگران، خانواده شهدا و نهادها)،
۳. سازمان بیمه و بازنشستگی نیروهای مسلح،
۴. کمیته امداد: مسئول اجرای بیمه درمان اقشار آسیب پذیر.

ج) امداد

دستگاه اصلی متولی امور امداد در هنگام بروز حوادث و سوانح طبیعی و همچنین پیشگیری از آن‌ها، جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران است. لکن کمیته امداد و شهرداری‌ها نیز در زمینه امداد حوادث طبیعی دارای وظایف مصوب هستند. به علاوه وزارت کشور و نهاد ریاست جمهوری نیز در زمینه رسیدگی به امور حوادث غیرمترقبه فعالیت می‌کنند.

د) توانبخشی معلولین

در تقسیم‌بندی وظایف دولت، مسئولیت اصلی برنامه‌ریزی ارائه خدمات و رسیدگی به امور توانبخشی معلولین جسمی و روانی بر عهده سازمان بهزیستی کشور و وزارت بهداشت و درمان است. در عین حال در شرح وظایف مصوب سازمان آموزش و پرورش استثنایی، جمعیت هلال احمر و شهرداری‌ها نیز وظایفی در زمینه توانبخشی و حمایت از معلولین پیش‌بینی گردیده است.

ه) حمایت و پرداخت مستمری به نیازمندان

در زمینه حمایت، پرداخت مستمری و کمک هزینه به نیازمندان و محرومان دستگاه‌های زیر وظایف مصوب و قانونی دارند:

۱. کمیته امداد،
۲. سازمان بهزیستی کشور،
۳. بنیاد مستضعفان و جانبازان،

۴. وزارت بهداشت و درمان،

۵. سازمان تأمین اجتماعی (در زمینه پرداخت بیمه بیکاری به کارگران بیکار و اخراج شده تابع قانون کار و تأمین اجتماعی).

و) حمایت از کودکان و زنان بی سرپرست و سالمندان

در زمینه حمایت و نگهداری کودکان، زنان بی سرپرست و سالمندان دستگاه‌های زیر دارای وظایف مصوب و قانونی هستند:

۱. سازمان بهزیستی کشور،

۲. وزارت بهداشت و درمان،

۳. شهرداری‌ها.

ز) حمایت از دانش‌آموزان و دانشجویان

در شرح وظایف کمیته امداد، به طور مشخص اعطای وام تحصیلی به خانواده‌های محروم پیش‌بینی گردیده است.

۳. توازی و نارسایی‌های ساختار موجود

با بررسی دستگاه‌های متولی امور رفاه اجتماعی مشخص می‌گردد که دستگاه‌ها و نهادهای متعددی در بخش‌های مختلف موضوع رفاه اجتماعی دارای وظایف، اختیارات و مسئولیت هستند، به علاوه در هر یک از زیر بخش‌های نظام رفاه اجتماعی، دستگاه‌ها و نهادهای مختلف دارای وظایف و اختیارات قانونی در تأمین نیازهای اقشار تحت پوشش بوده که بعضاً توازی وظایف در این دستگاه‌ها مشاهده می‌گردد.

بدیهی است توازی وظایف و فعالیت‌ها بین دستگاه‌ها در زمینه‌هایی که به لحاظ موضوع و به لحاظ اقشار تحت پوشش، مشابه یکدیگر است موجب اتلاف منابع مالی و انسانی کشور در بخش رفاه اجتماعی می‌گردد. در صورتی که منابع مالی این دستگاه‌ها از

اعتبارات بودجه عمومی کشور تأمین گردد، توازی وظایف و فعالیت‌های دستگاه‌ها و نهادها موجب ائتلاف منابع مالی دولت می‌شود.

در بخش بهزیستی و حمایت‌های غیربیمه‌ای تأمین اجتماعی، توازی و تشابه وظایف عمدتاً بین سازمان بهزیستی کشور و کمیته امداد امام خمینی (ره) و هلال احمر جمهوری اسلامی ایران مشاهده می‌گردد. توازی وظایف و فعالیت‌های کمیته امداد با سازمان بهزیستی کشور عمدتاً در زمینه‌های زیر است:

۱. حمایت از خانواده‌های بی‌سرپرست،
 ۲. پرداخت مستمری، کمک هزینه اشتغال، کمک هزینه مسکن و تحصیل به نیازمندان،
 ۳. حمایت از دانش‌آموزان و دانشجویان نیازمند،
 ۴. جلب کمک‌ها و مشارکت‌های مردمی در زمینه خدمات اجتماعی،
 ۵. انجام و ارائه خدمات اجتماعی و امداد به آسیب‌دیدگان اجتماعی.
- همچنین تداخل وظایف و فعالیت‌های جمعیت هلال احمر با سازمان بهزیستی کشور، کمیته امداد، وزارت کشور و شهرداری‌ها در زمینه‌های زیر است:
- ارائه خدمات توانبخشی، فیزیوتراپی و ارتوپدی فنی،
 - ارائه خدمات اجتماعی در زمینه‌های حمایت از مددجویان، نگهداری و حضانت کودکان، پرداخت وام و کمک هزینه ازدواج، مسکن، اشتغال و آموزش،
 - پیشگیری و امداد آسیب‌دیدگان (سوانح طبیعی).
- توازی وظایف بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی با کمیته امداد و سازمان بهزیستی کشور در بخش حمایت و ارائه کمک‌های جنسی و نقدی و همچنین ارائه خدمات درمانی، فیزیوتراپی و ارتوپدی به محرومان است. در بخش مسکن، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی در زمینه برنامه‌ریزی و ساخت و اعطای مسکن ارزان‌قیمت به نیازمندان با سازمان ملی زمین و مسکن و بنیاد مستضعفان و کمیته امداد دارای توازی فعالیت بوده و در زمینه عمران روستایی با وزارت جهادسازندگی تداخل وظیفه دارد.

در زمینه اعطای تسهیلات برای اشتغال، علاوه بر وزارت کار و امور اجتماعی و صندوق وابسته به آن (صندوق حمایت از فرصت‌های شغلی) سایر دستگاه‌ها نظیر وزارت تعاون، صندوق اشتغال روستایی و کمیته امداد دارای وظایف و فعالیت‌های موازی هستند. همان‌گونه که اشاره گردید در بخش حمایت‌های غیر بیمه‌ای تأمین اجتماعی، توازی وظایف و فعالیت‌ها بسیار گسترده است که این امر موجب اتلاف منابع مالی دولت به میزان چشمگیر و کاهش کارآمدی و اثربخشی خدمات دولت در این زمینه می‌گردد. به‌خصوص آن‌که تمامی سازمان‌ها و نهادهای متولی امور حمایتی، بهزیستی و توانبخشی کشور دارای تشکیلات و نیروی انسانی گسترده در سراسر کشور بوده و بخش عمده‌ای از منابع مالی این بخش را به‌خود معطوف می‌سازد. تمامی این واحدهای اجرایی به ارائه خدمات مشابه مبادرت نموده و بخش قابل توجهی از هزینه‌ها و اعتبارات موجود صرف تأمین هزینه‌های پرستلی و خدمات اداری و پشتیبانی می‌گردد.

جدول ۴- منابع مالی و تشکیلاتی کمیته امداد و سازمان بهزیستی کشور که در زمینه حمایت از اقشار آسیب‌پذیر دارای وظایف و فعالیت‌های موازی هستند.*

ردیف	عنوان دستگاه	تعداد پرسنل (نفر)	گستره تشکیلاتی	منابع مالی (میلیارد ریال)
۱	کمیته امداد	۱۶۲۱۸	حوزه ستادی متشکل از ۱۱ معاونت.	اعتبارات دولت ۱۲۶
			۲۹- واحد استانی.	کمک‌های مردمی و درآمد ۳۷۵
			۱۲۰- شاخه اصلی و شعب در شهرستان‌ها، شهرها و بخش‌ها.	جمع ۲۵۰۱
۲	سازمان بهزیستی	۲۹۰۰۰	یک ستاد در مرکز با ۵ معاون،	اعتبارات دولت ۱۱۲۰
			۲۸ واحد تشکیلات استانی،	کمک‌های مردمی ۷۸
			۵۵۸۶ واحد خدماتی.	جمع ۱۱۹۸
	جمع	۴۵۲۱۸	دو ستاد با ۱۶ معاونت، ۵۷ واحد استانی، ۵۸۰۰ شعبه و واحد خدماتی	۳۶۹۹

*. ارقام منابع مالی مربوط به سال ۱۳۸۰ است.

مجموع اعتبارات و هزینه‌های توانبخشی و حمایت از اقشار آسیب‌پذیر در سال ۱۳۸۱ در حدود ۶۵۷۳ میلیارد ریال و اعتبارات بخش امداد و نجات ۱۰۲۴ میلیارد ریال است. اطلاعات مربوط به کمیته امداد و سازمان بهزیستی در زمینه تعداد پرسنل، گستره تشکیلاتی و منابع مالی در جدول (۴)، اطلاعات مربوط به بنیاد شهید و بنیاد مستضعفان در جدول (۵) و اطلاعات مربوط به سازمان ملی زمین و مسکن انقلاب اسلامی در جدول (۶) ارائه گردیده است.

جدول ۵- منابع مالی و تشکیلاتی بنیاد شهید و بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی*

ردیف	عنوان دستگاه	تعداد پرسنل (نفر)	منابع مالی (میلیارد ریال)
۱	بنیاد شهید	۶۹۰۴	اعتبار دولت، درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری و کمک‌های مردمی ۳۱۰۰
۲	بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی	۷۳۵۵	اعتبارات دولت درآمدها ۱۲۱۴ ۹۷۸۶
			جمع ۱۱۰۰۰
جمع		۱۴۲۵۹	۴۳۱۴

* ارقام منابع مالی مربوط به سال ۱۳۸۰ است.

جدول ۶- منابع مالی و تشکیلاتی سازمان ملی زمین و مسکن و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی*

ردیف	عنوان دستگاه	تعداد پرسنل	منابع مالی (میلیارد ریال)
۱	سازمان ملی زمین و مسکن	۷۲۴۶	درآمد فروش املاک و مسکن و سرمایه‌گذاری ۵۷۵
۲	بنیاد مسکن	۴۳۵۵	اعتبارات دولت درآمد سایر ۲۴۰ ۷۴ ۱۴۰
			جمع ۵۴۴
جمع		۱۱۶۰۱	دو حوزه ستادی و ۵۶ واحد استانی ۱۱۱۱

* ارقام منابع مالی مربوط به سال ۱۳۸۰ است.

در بخش بیمه درمان نیز ۴ سازمان و نهاد متولی امور بیمه درمان اقشار مختلف به شرح زیر هستند:

۱. سازمان بیمه خدمات درمانی: متولی بیمه درمان کارمندان دولت، روستاییان، خانواده شهدا و ایثارگران و سایر اقشار، ۲. سازمان تأمین اجتماعی: متولی بیمه درمان کارگران و صاحبان حرفه و مشاغل آزاد، ۳. سازمان بیمه بازنشستگی نیروهای مسلح: متولی امور بیمه درمان پرسنل نیروهای مسلح و خانواده آن‌ها، ۴. کمیته امداد: متولی بیمه درمان محرومان. کمیته امداد با سازمان بیمه خدمات درمانی در زمینه بیمه درمان محرومان و روستاییان دارای توازی وظایف هستند. منابع مالی پیش‌بینی شده در سال ۱۳۸۱ برای امور بیمه درمان کشور ۴۰۸۱ میلیارد ریال است. در حدود ۲۲۰۰۰ نفر پرسنل در بخش بیمه درمان سازمان‌ها و نهادهای مسئول مشغول به کار هستند. اطلاعات مربوط به مؤسسات بیمه درمان شامل تعداد پرسنل، منابع مالی و افراد تحت پوشش در جدول ۷ ارائه می‌گردد.

در حدود ۲۱ سازمان و صندوق متولی امور بازنشستگی اقشار مختلف در بخش‌های دولتی، عمومی و خصوصی فعالیت می‌کنند. این سازمان‌ها و صندوق‌ها در حدود ۸،۶۰۰،۰۰۰ شاغل را تحت پوشش دارند و به ۱،۹۰۰،۰۰۰ نفر حقوق بازنشستگی و مستمری پرداخت می‌نمایند. به رقم فوق باید افراد تحت پوشش بنیاد شهید (خانواده شهدا) و کمیته امداد (سالمندان طرح شهید رجایی) را افزود.

به‌طور کلی صندوق‌هایی که افراد تحت پوشش آن‌ها تنها شامل پرسنل دستگاه متبوع خود است دارای منابع درآمدی خاص و استقلال عمل بیش‌تر هستند، ضمن این‌که افراد تحت پوشش آن‌ها کم‌تر است. در واقع این صندوق‌ها در تأمین منابع مالی و ارائه خدمات (پرداخت حقوق) مناسب به خدمت‌گیرندگان (بازنشستگان مستمری‌بگیران) با مشکلات کمی مواجه‌اند. در مقابل صندوق‌هایی نظیر بازنشستگی کشوری، سازمان تأمین اجتماعی و سازمان بیمه و بازنشستگی نیروهای مسلح تابع قوانین و مقررات عمومی و تحت نظارت دولت هستند. این صندوق‌ها به دلیل حجم بی‌شمار افراد تحت پوشش، پایین بودن وجوهات مربوط به کسورات کارکنان، استفاده دولت از منابع مالی این صندوق‌ها در سال‌های گذشته و حاکم بودن نظام مدیریت دولتی بر اداره داخلی صندوق‌ها، از مشکلات و کمبودهای

مالی زیاد و کیفیت پایین ارائه تعهدات رنج می‌برند. اطلاعات مربوط به این صندوق‌ها در جدول ۸ ارائه شده است.

جدول ۷- بررسی ساختار و منابع مالی مؤسسات بیمه درمان بخش رفاه اجتماعی

ردیف	عنوان	تعداد پرسنل	منابع مالی (میلیارد ریال)	افراد تحت پوشش	
				گروه‌ها	افراد
۱	سازمان تعیین اجتماعی	۴۳۵۰۰ (بخش بیمه ۱۶۵۰۰)	۲۶۰۰	کارگران صاحب حرف	۲۶۰۰۰۰۰۰۰
۲	سازمان بیمه خدمات درمانی	۳۸۰۰	۱۱۰۸ ۳۰۰ ۳۹۵ ۵۵	کارکنان دولت و خانواده آن‌ها روستائیان سایر اقشار (خانواده شهدا، نهادها و سایر)	۶۴۰۰۰۰۰ ۲۲۰۰۰۰۰۰ ۴۰۰۰۰۰۰۰
۳	کمیته امداد امام خمینی (ره)	۱۹۲۱۸	۲۱۲۶ ۳۷۵	محرومان	۵۰۰۰۰۰۰۰
۴	سازمان بازنشستگی نیروهای مسلح	۱۱۰	۱۰۰۲۱	کلیه پرسنل نیروهای مسلح شاغل و بازنشسته و خانواده آن‌ها	۳۰۰۰۰۰۰۰۰

جدول ۸ - سازمان‌ها و صندوق‌های مسئول امور بازنشستگی کشور

ردیف	عنوان صندوق بازنشستگی	پرسنل صندوق (نفر)	مستمری‌بگیر	تعداد شاغلان تحت پوشش
۱	سازمان تأمین اجتماعی	۴۳۵۰۰	۱،۱۵۰،۰۰۰	۶،۰۰۰،۰۰۰
۲	سازمان بازنشستگی کشوری	۳۶۱	۴۷۰،۰۰۰	۱،۵۰۰،۰۰۰
۳	صندوق بازنشستگی کارکنان بیمه صنعت	۳	—	۵۰۰۰
۴	صندوق حمایت و بازنشستگی آینده‌ساز	۲۶	۱۵۳	۵،۹۲۸
۵	صندوق بازنشستگی شرکت سهامی بیمه ایران	۱۲	۹۷۰	۲۱۸۸
۶	صندوق بازنشستگی بیمه مرکزی ایران	۳	۷۹	۲۵۰
۷	صندوق و اداره کل بازنشستگی صدا و سیما	۳۵	۹۲۰۰	۱۷،۰۰۰
۸	صندوق حمایت و بازنشستگی کارکنان شرکت ملی فولاد ایران	۱۲۳	۵۴۲۴۰	۳۱،۰۰۰
۹	سازمان بیمه و بازنشستگی نیروهای مسلح	۱۱۰	۱۴۶،۰۰۰	۷۰۰،۰۰۰
۱۰	صندوق و اداره بازنشستگی صنایع مس ایران	۳۷	۱،۵۰۰	۲۵۰،۰۰۰
۱۱	صندوق و دایره بازنشستگی بانک مرکزی	۱	۱،۶۰۰	۳،۰۰۰
۱۲	صندوق بازنشستگی و پس‌انداز مستخدمین مشترک بانک‌ها	۵۳	۴۳۰۰۰	۱،۶۰۰
۱۳	صندوق بازنشستگی و پس‌انداز و رفاه کارکنان شرکت ملی نفت	۱۵۰	۱۸۰۰	۱۲۰،۰۰۰
۱۴	صندوق بازنشستگی، ذخیره و رفاه کارکنان شرکت همایان از وظایف فرگنی	۱۵	۴۵۰۰	۱۲۰۰۰
۱۵	صندوق معذوریت از کار جهاد سازندگی	۸۰	۲۱۴۹	۰۰۰،۳۰
۱۶	صندوق بازنشستگی سازمان بنادر و کشتیرانی	۷	۱۱۰۰	۲۱۰۰
۱۷	صندوق بازنشستگی مستخدمین شهرداری تهران	۳۰	۵،۸۵۰	۶،۲۰۰
۱۸	صندوق و اداره بازنشستگی شرکت مخابرات	بدون پرسنل	۲۱۲۶	۵
	جمع	۴۴۵۴۶	۱،۹۱۰،۳۶۷	۸،۵۹۷،۱۷۱

۴. بررسی تطبیقی

به موجب مطالعه تطبیقی مندرج در لایحه پیشنهادی تشکیلات کلان دولت، هم اکنون در ۳۶ کشور جهان از جمله کشورهای فنلاند، کره جنوبی، نروژ، ایالات متحده امریکا، هلند، ژاپن، لهستان و پاکستان، وزارت بهداشت و رفاه اجتماعی (یا بهداشت و تأمین اجتماعی) در سطح کابینه دولت وجود دارد.^۱ در برخی از کشورها مانند تایلند و کرواسی رفاه اجتماعی در کنار وزارت کار پیش‌بینی گردیده و دارای وزارت کار و رفاه اجتماعی هستند.

یکی از نمونه‌های جالب کشور ژاپن است که دارای وزارت بهداشت، کار و رفاه اجتماعی است و کلیه امور بهداشت، درمان، بیمه‌های اجتماعی، درمان، بازنشستگی و بیکاری و همچنین امور اشتغال و روابط کار، آموزش فنی و حرفه‌ای، بهزیستی و حوادث اجتماعی در یک وزارتخانه سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، نظارت و هدایت می‌گردد.

۵. قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت

در ماده ۸۸ تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب آبان ماه ۱۳۸۰ به منظور منطقی نمودن حجم دولت، کاهش هزینه‌ها، بهبود ارائه خدمات به مردم، جلب مشارکت بخش غیردولتی، توسعه اشتغال و صرف بودجه و درآمدهای عمومی با رعایت اصل ۳، ۲۹ و ۳۰ قانون اساسی بر واگذاری خدمات و تصدی‌های اجتماعی نظیر آموزش عمومی و فنی و حرفه‌ای، درمان، توانبخشی، نگهداری سالمندان، معلولین و کودکان بی سرپرست به بخش غیردولتی به سه روش زیر تکلیف گردیده است:

۱. خرید خدمات از بخش غیر دولتی،
 ۲. مشارکت با بخش غیر دولتی،
 ۳. واگذاری مدیریت به بخش غیر دولتی.

در این قانون تمهیدات لازم برای تأمین منابع مالی و واگذاری تشکیلات، ساختمان و تأسیسات و نیروی انسانی خدمات فوق به بخش غیر دولتی پیش‌بینی گردیده است. در واگذاری تصدی‌های دولتی، شهرداری‌ها و مؤسسات عام‌المنفعه در اولویت قرار دارند. به

۱. لایحه پیشنهادی سازمان امور اداری و استخدامی کشور (سال ۱۳۷۸).

موجب بند «ی» ماده ۸۸ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت، آیین‌نامه اجرایی قانون توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید. بر اساس پیش‌نویس آیین‌نامه مذکور علاوه بر خدمات و تصدی‌های فوق‌الاشاره در قانون، واگذاری خدمات و تصدی‌های دیگری نظیر مراکز بهداشت و درمان استان، شهرستان و پایگاه‌ها و خانه‌های بهداشت روستایی، مجتمع‌های حمایتی بهزیستی و مراکز بازپروری به بخش غیر دولتی مورد توجه قرار گرفته است.

اجرای این قانون، تأثیر بسزایی در ساختار مدیریت نظام رفاه اجتماعی خواهد داشت زیرا در بخش بهداشت و درمان کلیه واحدهای اجرایی بهداشت و درمان در سطح استان، شهرستان و دهستان از وزارت بهداشت و درمان منتزع و به بخش غیر دولتی واگذار می‌گردد. به علاوه بخش آموزش پزشکی نیز اخیراً طی قانون تشکیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (مصوب مجلس شورای اسلامی) از وزارت بهداشت منتزع شده است. بنابراین حجم عظیمی از وظایف و ساختار تشکیلاتی وزارت بهداشت و درمان کاهش یافته و وظایف حوزه ستادی وزارتخانه محدود به امور راهبردی بهداشت و درمان می‌گردد.

این موضوع در مورد سازمان بهزیستی کشور نیز مصداق دارد. زیرا به موجب قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت، کلیه امور اجرایی سازمان بهزیستی در زمینه‌های توانبخشی، بازپروری و حمایت از کودکان و زنان بی‌سرپرست، سالمندان، نیازمندان و معلولین باید به بخش‌های غیردولتی واگذار گردد. بنابراین حجم قابل توجهی از وظایف و ساختار تشکیلاتی این سازمان نیز کاهش یافته و وظایف حوزه ستادی سازمان، محدود به امور راهبردی می‌گردد. وزارت آموزش و پرورش و سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای نیز در اجرای قانون مذکور در وضعیت مشابه قرار گرفته و باید ساختار تشکیلاتی و مدیریتی خود را مورد بازنگری قرار دهند.

دو هدف عمده از اجرای ماده ۸۸ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت، کاهش هزینه خدمات و بهبود کیفیت ارائه خدمات است. به موجب مطالعات و بررسی‌های سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور هزینه سرانه خدمات بخش غیر دولتی کم‌تر از بخش دولتی بوده و در عین حال کیفیت خدمات ارائه شده در بخش دولتی بالاتر از بخش غیر دولتی

است.^۱ به طور مثال، تعداد پرسنل و هزینه‌های اداری و پشتیبانی مراکز بهزیستی غیردولتی بسیار کم تر و تا حدود $\frac{۱}{۳}$ مراکز دولتی است. (جدول ۹ را ملاحظه کنید).

جدول ۹- مقایسه هزینه‌های سرانه در مراکز توانبخشی و آموزشی روزانه معلولین ذهنی خصوصی و دولتی با ظرفیت ۴۰ نفر در هر ماه

ردیف	شرح هزینه	هزینه سرانه در مراکز خصوصی (ریال)	هزینه سرانه در مراکز دولتی (ریال)*
۱	هزینه پرسنلی	۱۲۲,۵۰۰	۴۳۷,۰۰۰
۲	ساختمان (اجاره یا استهلاک)	۵۰,۰۰۰	۶۵,۰۰۰
۳	آب، برق، تلفن، گاز	۷,۵۰۰	۱۲,۰۰۰
۴	تغذیه	۳۱,۲۰۰	۵۸,۵۰۰
۵	سرویس و ایاب و ذهاب	۳۷,۵۰۰	۸۹,۳۷۵
۶	تجهیزات (استهلاک)	۱۰,۰۰۰	۱۲,۵۰۰
۷	هزینه‌های جاری	۲,۵۰۰	۷,۵۰۰
۸	مواد اولیه کارگاه‌ها	۱۲,۵۰۰	۱۶,۱۲۵
	جمع	۲۷۳,۷۰۰	۶۹۸,۵۰۱

*. هزینه‌های سرانه بخش دولتی بدون احتساب هزینه پشتیبانی است.

۶. اصول ناظر بر طراحی ساختار مدیریت رفاه اجتماعی

اصول ناظر بر طراحی و ارائه الگوهای پیشنهادی برای ساختار مدیریت نظام رفاه اجتماعی در راستای سیاست‌های تشکیلاتی دولت مندرج در مواد ۱، ۲ و ۴۰ قانون برنامه سوم توسعه به این شرح است:

۱. گزارش بازدید ارزیابی مرکز توانبخشی استان گیلان، مسعود شکراللهی، دفتر بهبود تشکیلات و برنامه‌ریزی نیروی انسانی، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، سال ۱۳۸۱.

۱. افزایش کارایی و بهره‌وری مدیریت رفاه اجتماعی. (بند «ج» ماده ۴۰ قانون برنامه سوم).
 ۲. کاهش هزینه‌های اداری و پشتیبانی در جهت افزایش منابع مالی نظام (بند «ج» ماده ۴۰).
 ۳. رفع تداخل وظایف و ادغام مدیریت‌ها و دستگاه‌های موازی (بند «الف» ماده ۴۰).
 ۴. افزایش هماهنگی بین مجموعه مدیریت نظام رفاه اجتماعی (بند «د» ماده ۴۰).
 ۵. کاهش تصدی دولت و فراهم نمودن تسهیلات لازم برای توسعه مشارکت مردم، شهرداری‌ها و بخش غیردولتی (ماده ۱ و ۲ و بند «ه» قانون برنامه سوم).
 ۶. پرهیز از ایجاد سازمان‌ها و دستگاه‌های جدید و گسترش تشکیلات دولت (بند «و» ماده ۴۰).
 ۷. تأمین پوشش کامل جمعیتی و اقشار از نظر ابعاد نظام رفاه اجتماعی (بند «ب» ماده ۴۰).
 ۸. رعایت اصل عدم تمرکز در توزیع وظایف ملی و استانی (ماده ۲).
 ۹. تقویت اعمال حاکمیت و نظارت دولت و محدود نمودن فعالیت حوزه ستادی وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های ملی به امور راهبردی، سیاستگذاری، برنامه‌ریزی کلان، هدایت، هماهنگی و نظارت (ماده ۲).
 ۱۰. واگذاری امور اجرایی به مدیریت‌های استانی و شهرستانی و دهستان (ماده ۱ و ۲).
 ۱۱. فراهم نمودن تسهیلات لازم برای تحقق قانون برنامه سوم توسعه و اصول قانون اساسی مرتبط با تأمین اجتماعی.
- بدیهی است ارائه هرگونه الگویی از سوی دولت یا مجلس شورای اسلامی برای ساختار مدیریت رفاه اجتماعی در ایران باید در چارچوب اصول فوق باشد.

۷. الگوی پیشنهادی برای ساختار مدیریت نظام رفاه اجتماعی
الگوی پیشنهادی برای ساختار مدیریت نظام رفاه اجتماعی در ایران در چارچوب اصول
ناظر بر طراحی و مبانی قانونی و حقوقی پیش گفته به شرح زیر تبیین می گردد:

۷-۱ وزارت رفاه اجتماعی

به منظور ارتقا و تمرکز در سیاستگذاری، برنامه ریزی، هدایت، نظارت و ارزیابی و افزایش
هماهنگی در زمینه امور مرتبط با رفاه اجتماعی، عنوان وزارت بهداشت، درمان و آموزش
پزشکی به وزارت رفاه اجتماعی تغییر می یابد.
در این خصوص لازم است کلیه وظایف، تشکیلات و نیروی انسانی مربوط به امور
دانشگاه های علوم پزشکی از وزارت بهداشت و درمان منتزع و به وزارت علوم، تحقیقات و
فناوری الحاق گردد. در طول سال های گذشته پیشنهادهای مختلفی در باب لزوم انتزاع
وظایف و تشکیلات آموزش پزشکی از وزارت بهداشت و درمان به دولت و مجلس ارائه
گردیده است. وجود مسائل مربوط به آموزش پزشکی در وزارتخانه مذکور از یک سو
افت کیفی آموزش پزشکی و از سوی دیگر کاهش راندمان امور بهداشت و درمان در
سطح استان، شهرستان و روستاها را به دنبال داشته است. علت این امر آن است که پرسنل
کادر بهداشت و درمان وارد حیطه آموزش عالی پزشکی شده و به دلیل عدم تخصص لازم
کادر مذکور و تأکید بیش تر بر مسائل تجربی (توجه کم تر به مسائل علمی) کیفیت آموزش
پزشکی آسیب دیده است.
در عین حال، به دلیل درگیر شدن کادر بهداشت و درمان مناطق با آموزش پزشکی،
مراکز بهداشت و درمان استان با کمبود کادر متخصص و کم توجهی به این بخش مواجه
گردیده اند. اکنون با تصویب مجلس شورای اسلامی امور آموزش پزشکی شامل وظایف،
تشکیلات، نیروی انسانی و منابع و کلیه دانشگاه های علوم پزشکی و رشته های مرتبط
می تواند به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری انتقال یابد.
با توجه به موارد فوق ۲ معاونت از ۴ معاونت موجود وزارت بهداشت و درمان که
مسئولیت راهبردی علوم، تحقیقات و فناوری علوم پزشکی را به عهده داشتند حذف

می‌گردد و تنها معاونت سلامت و معاونت پشتیبانی در حوزه ستادی وزارتخانه باقی می‌ماند. بنابراین، شرایط برای پذیرش مسئولیت‌های جدید و توجه بیش‌تر به امور رفاه و تأمین اجتماعی در این وزارتخانه فراهم خواهد بود. در عین حال، با توجه به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت کلیه امور اجرایی مراکز و پایگاه‌های بهداشت و درمان استان، شهرستان و روستاها به شهرداری‌ها و بخش غیردولتی واگذار و وظایف مربوط به بهداشت و درمان در این وزارتخانه محدود به نظارت و امور راهبردی می‌گردد که تماماً در یک معاونت حوزه ستادی (مطابق شرایط موجود) قابل جمع است.

۲-۷ انتقال وظایف سازمان بهزیستی به وزارت رفاه اجتماعی

با عنایت به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (مصوب ۱۳۸۰) و سایر سیاست‌ها و ضوابط تشکیلاتی دولت و اصول پیش‌گفته لازم است کلیه امور اجرایی بهزیستی شامل توانبخشی، حمایت و نگهداری کودکان، زنان و سالمندان بی‌سرپرست و افراد نیازمند به شهرداری‌ها و مؤسسات خیریه غیردولتی واگذار گردد. بنابراین، کلیه وظایف عملیاتی و اجرایی سازمان بهزیستی کشور از حیطه مسئولیت‌ها و اختیارات سازمان مذکور حذف گردیده و آن چه باقی می‌ماند وظایف نظارتی و راهبردی سازمان شامل سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، هدایت، نظارت و ارزیابی و هماهنگی و حمایت خواهد بود.

بنابراین، برای رسیدگی به تمامی امور فوق، یک معاونت با تعدادی دفتر تابعه کافی خواهد بود که می‌تواند در حوزه ستادی وزارت رفاه اجتماعی قرار گیرد. این پیشنهاد مشابه ساختار وزارت بهداشت و بهزیستی تا قبل از سال ۱۳۵۹ است. اجرای این طرح از سه جنبه زیر قابل توجه است:

الف) کاهش تشکیلات و هزینه‌های اداری و پشتیبانی به میزان چشمگیر

شایان ذکر است ۶۲ درصد بودجه و اعتبارات سازمان بهزیستی کشور صرف هزینه‌های پرسنلی و اداری می‌گردد که در حدود ۷۰۰ میلیارد ریال بوده و تنها ۳ درصد به اعتبارات سرمایه‌گذاری اختصاص دارد. بنابراین، اصلاح ساختار این سازمان صرفه‌جویی قابل توجهی در زمینه هزینه‌های اداری و پشتیبانی خواهد داشت که در راستای اصول و مبانی طراحی و

سیاست‌های دولت است و امکان افزایش منابع مالی در زمینه رفاه اجتماعی و حمایت‌های مربوط را افزایش می‌دهد.

ب) امکان توسعه مشارکت‌های مردمی و افزایش بهره‌وری و کارایی بخش
با اجرای طرح پیشنهادی امکان حضور و مشارکت بخش غیر دولتی در زمینه امور بهزیستی و حمایتی افزایش می‌یابد. همچنین با توجه به این که هزینه سرانه خدمات بهزیستی و حمایتی بخش غیردولتی در حدود $\frac{1}{4}$ تا $\frac{1}{3}$ بخش دولتی است، اصلاح ساختار با توجه به طرح ارائه شده موجب افزایش بهره‌وری و راندمان بخش شده که خود موجب افزایش منابع مالی برای سرمایه‌گذاری بیش‌تر در این زمینه می‌گردد.

ج) ارتقای بخش بهزیستی

با اجرای طرح پیشنهادی، جایگاه بهزیستی یک سطح ارتقا یافته و به یکی از موضوعات اصلی وزیر و وزارتخانه تبدیل می‌شود. ضمن آن که فعالیت‌های این بخش بیش‌تر بر امور راهبردی، نظارتی و ارزیابی بخش معطوف شده که خود موجب ارتقای کیفی و کمی بخش بهزیستی در سطح کشور می‌گردد.

۳-۷ ارتقای جایگاه بیمه‌های اجتماعی

یکی از دلایل ناهماهنگی و نابسامانی در زمینه بیمه‌های اجتماعی (بازنشستگی و بیمه درمان) عدم حضور مدیریت مرتبط در حوزه ستادی وزارت بهداشت و درمان است. با توجه به اهمیت موضوع، لازم است بیمه‌های اجتماعی به صورت یک معاونت در حوزه ستادی وزارت رفاه اجتماعی قرار گیرند و امور نظارتی و راهبردی مرتبط با بخش یعنی سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی کلان، هدایت (تدوین ضوابط و شاخص‌ها)، نظارت، ارزیابی و هماهنگی و حمایت از بیمه‌های اجتماعی شامل بازنشستگی و از کارافتادگی، بیمه همگانی و مکمل درمان و امور بیمه بیکاری تحت نظر این معاونت تقویت گردد. بدیهی است مسئولیت هماهنگی و اداره دبیرخانه شورای هماهنگی صندوق‌های بیمه و بازنشستگی به عهده این معاونت خواهد بود.

۷-۴ انتقال وظایف مرتبط با اشتغال به وزارت رفاه اجتماعی

اشتغال یکی از موضوعات رفاه اجتماعی است و به لحاظ تجانس و پیوستگی موضوع، ارتباط بسیار نزدیکی با مسائل و مدیریت بیمه‌های اجتماعی و حتی بهزیستی دارد. به موجب تصویب نامه ۱۳۸۱/۲/۱۵ هیأت وزیران الزام ایجاد ۳۰۰ هزار فرصت شغلی برای بیکاران توسط وزارت کار و امور اجتماعی و از محل منابع مالی دولت پیش‌بینی گردیده است. بنابراین، ادغام وظایف، تشکیلات و منابع وزارت کار و امور اجتماعی در وزارت رفاه اجتماعی موجب افزایش هماهنگی در سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و حمایت از بخش رفاه اجتماعی می‌گردد. همچنین این ادغام خود موجب کاهش هزینه‌های اداری و پرسنلی به میزان چشمگیری شده و علاوه بر حوزه ستادی، واحدهای استانی و شهرستانی دو وزارتخانه نیز در یکدیگر ادغام می‌شود. شایان ذکر است به موجب قانون بودجه سال ۱۳۸۱ هزینه‌های وزارتخانه کار و امور اجتماعی در حدود ۲۰۰ میلیارد ریال پیش‌بینی گردیده است.

۷-۵ ادغام وزارت تعاون در وزارت رفاه اجتماعی

به موجب قانون بخش تعاون مصوب ۱۳۷۰ مجلس شورای اسلامی اهداف اصلی بخش تعاونی عبارت است از:

- ایجاد و تأمین شرایط و امکانات کار برای همه به منظور رسیدن به اشتغال کامل.
- قرار دادن وسایل کار در اختیار کسانی که قادر به کار هستند ولی وسایل کار ندارند.

- جلوگیری از کارفرمای مطلق شدن دولت.

در راستای قانون بخش تعاون و به موجب ماده ۶۵ قانون مذکور وزارت تعاون ایجاد گردیده است. بدین ترتیب اهداف قانون تعاون و وظایف وزارت تعاون در راستای اصل ۴۳ قانون اساسی و فراهم نمودن تسهیلات در جهت توسعه اشتغال و فرصت‌های شغلی از طریق گسترش شرکت‌های تعاونی است.

در حال حاضر نیز وظایف اجرایی وزارت تعاون معطوف به اعطای مجوز و تسهیلات برای تشکیل، توسعه و حمایت از شرکت‌های تعاونی است. در ستاد وزارتخانه نیز وظایف

راهبردی توسعه بخش تعاون یعنی سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، هدایت، هماهنگی و نظارت بخش تعاون پیگیری می‌شود. هزینه‌های پیش‌بینی شده در قانون بودجه ۱۳۸۱ برای وزارت تعاون ۱۵۲ میلیارد ریال است.

رسیدگی به امور کلیه شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی در زمینه‌های تولیدی، حمل و نقل، کشاورزی، خدمات، مسکن، مصرف و اعتبار به عهده وزارت تعاون است. طبق آمار سال ۱۳۷۹ در حدود ۸۰ هزار شرکت تعاونی با بیش از یک میلیون و ۵۰۰ هزار نفر شاغل در شرکت‌های تعاونی تحت پوشش وزارت تعاون مشغول به کار بوده‌اند.

بنابراین، موضوع وظایف وزارت تعاون در تجانس و همبستگی کامل با موضوع اشتغال و موضوع رفاه اجتماعی است و این ادغام موجب کاهش هزینه‌های اداری و پرسنلی و افزایش منابع مالی در توسعه اشتغال و رفاه اجتماعی می‌گردد. شایان ذکر است که وظایف ستادی وزارت تعاون گسترده نیست. بنابراین می‌تواند در حد یک دفتر در زیر مجموعه وزارت رفاه اجتماعی قرار گیرد. حوزه‌های اجرایی (استانی) وزارتخانه نیز که عهده‌دار امور صدور مجوز، اعطای تسهیلات تبصره ۳ و ۱۱ و همچنین نظارت بر عملکرد شرکت‌های تعاونی هستند قابل تجمیع در واحدهای استانی وزارت رفاه اجتماعی است.

۶-۷ انتقال وظایف مربوط به تأمین مسکن به وزارت رفاه اجتماعی

تأمین مسکن برای اقشار مختلف جامعه به خصوص اقشار نیازمند فاقد مسکن در مناطق شهری و روستایی یکی از مسائل اساسی موضوع رفاه اجتماعی است که در قانون اساسی و برنامه توسعه دولت بر آن تأکید گردیده است. در حال حاضر مدیریت سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، نیازسنجی و تأمین مسکن شهری و روستایی به عهده دو دستگاه زیر:

۱. وزارت مسکن و شهرسازی (سازمان ملی زمین و مسکن).

۲. بنیاد مسکن انقلاب اسلامی.

انتقال وظایف، تشکیلات و منابع تأمین مسکن مورد نیاز کشور به وزارت رفاه اجتماعی با توجه به نکات زیر توجیه پذیر است.

الف) عدم موفقیت وزارت مسکن و شهرسازی در تأمین نیازهای مسکن مردم
 بافت تخصصی نیروی انسانی وزارت مسکن و شهرسازی متشکل از مهندسين عمران و ساختمان، شهرسازی و معماری است. بدین لحاظ در وزارتخانه مذکور جنبه‌های فنی ساختمان و مسکن و شهرسازی بیش تر از موضوع تأمین نیازهای اقشار مردم مورد توجه قرار گرفته است. ضمن این که وزارت مسکن و شهرسازی با مسائل دیگری نظیر نظام مهندسی ساختمان، طرح‌های جامع شهرسازی، طرح‌های کالبدی ملی و منطقه‌ای و املاک (زمین شهری) درگیر است. بنابراین، مسائل تأمین نیازهای مسکن اقشار مردم تحت‌الشعاع اهداف دیگر قرار گرفته است. همچنین در تخصیص اعتبار و تسهیلات به مسکن‌سازان و انبوه‌سازی به جنبه‌های سودآوری و برگشت سرمایه توجه بیشتری نسبت به تأمین و رفاه اجتماعی می‌شود که این امر از دلایل عدم موفقیت وزارتخانه مذکور در تأمین نیازهای مسکن اقشار مختلف است. سازمان ملی زمین و مسکن نیز بیش تر منابع خود را صرف زمین شهری می‌نماید زیرا فروش املاک از سودآوری بالایی برخوردار است. بنیاد مسکن انقلاب اسلامی نیز از طریق ایجاد شرکت‌های ساختمان‌سازی وابسته گرایش خود را به سمت فعالیت‌های اقتصادی (ساختمان‌سازی) سودآور در داخل شهرهای بزرگ معطوف ساخته که از اهداف تشکیل بنیاد مذکور فاصله دارد.

ب) لزوم واگذاری تصدی ساخت مسکن به بخش غیر دولتی
 در مطالعات تطبیقی تشکیلات کشورهای جهان، وجود وزارتخانه‌های مستقل برای موضوع مسکن به ندرت مشاهده می‌گردد. اصولاً این امور را غالباً شهرداری‌ها دنبال می‌کنند و دولت بیشتر نقش سیاستگذاری و حمایت را به عهده دارد.

ج) ارتباط موضوع تأمین مسکن با موضوع رفاه اجتماعی
 موضوع تأمین مسکن اقشار مختلف جامعه همان‌طور که در اصول قانون اساسی نیز بر آن تأکید شده است در حیطه موضوع رفاه اجتماعی قرار می‌گیرد. همچنین «تأمین رفاه اجتماعی در زمینه مسکن» یکی از اهداف مصوب وزارت مسکن و شهرسازی است. بنابراین، انتقال وظایف تأمین مسکن از وزارت مسکن و شهرسازی و بنیاد مسکن به وزارت رفاه اجتماعی موجب تقویت موضوع تأمین مسکن و رفاه اجتماعی می‌گردد.

با توجه به مطالب مطروحه و بر اساس طرح پیشنهادی، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی منحل و وظایف تأمین مسکن از وزارت مسکن و شهرسازی، سازمان ملی زمین و مسکن و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی به وزارت رفاه اجتماعی انتقال می‌یابد. در این صورت پیش‌بینی معاونت مسکن در حوزه ستادی وزارت رفاه اجتماعی جهت سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی کلان، هدایت، حمایت، نظارت، ارزیابی و هماهنگی توسعه مسکن قابل توجه خواهد بود. بدیهی است وظایف تأمین مسکن در سطح استانی به عهده سازمان استان بوده و عملیات ساخت مسکن شهری و روستایی می‌تواند توسط شهرداری‌ها و شرکت‌های خصوصی و تعاونی اجرا شود. اجرای طرح مذکور موجب ایجاد هماهنگی بیش‌تر در مدیریت رفاه اجتماعی گردیده و از سوی دیگر با کاهش هزینه‌های اداری و پرسنلی و افزایش کارایی و راندمان بخش، منابع مالی بخش تأمین مسکن و رفاه اجتماعی را افزایش می‌دهد.

۷-۲ بازآرایی ساختار مدیریت بیمه‌های اجتماعی

در ساختار پیشنهادی کلیه مدیریت‌های بیمه‌های اجتماعی به عنوان مؤسسات وابسته به وزارت رفاه اجتماعی خواهند بود و به شکل زیر بازآرایی می‌گردند:

الف) سازمان تأمین اجتماعی

کلیه امور برنامه‌ریزی و عملیات اجرایی بیمه همگانی خدمات درمان و مزاد، بازنشستگی و از کار افتادگی و بیمه بیکاری کارگران تابع قانون کار، مشاغل و حرف آزاد و همچنین اداره صندوق‌ها تحت مدیریت سازمان تأمین اجتماعی اداره می‌گردند.

ب) سازمان بیمه و بازنشستگی کشوری

با انتقال وظایف بیمه خدمات درمانی کارکنان دولت به سازمان بازنشستگی کشوری، کلیه امور برنامه‌ریزی و عملیات اجرایی و اداره صندوق‌های بیمه درمان و مزاد، بازنشستگی و از کار افتادگی و بیمه بیکاری بخش کارکنان دولت (مشمول قانون استخدام کشوری) به عهده سازمان مذکور خواهد بود. این سازمان تحت نظارت و وابسته به وزارت رفاه اجتماعی خواهد بود.

ج) سازمان بیمه و بازنشستگی نیروهای مسلح

سازمان مذکور کماکان به وظایف خود در زمینه برنامه‌ریزی و عملیات اجرایی و اداره صندوق بیمه درمان و بازنشستگی نیروهای مسلح ادامه خواهد داد. لکن به لحاظ وابستگی و نظارت می‌تواند زیر نظر وزارت رفاه اجتماعی باشد.

د) سازمان بیمه بازنشستگی روستاییان

عنوان سازمان بیمه خدمات درمانی به سازمان بیمه و بازنشستگی روستاییان تغییر یافته و سازمان مذکور علاوه بر برنامه‌ریزی و اداره صندوق بیمه درمان روستاییان مسئولیت رسیدگی و اداره امور بازنشستگی و از کار افتادگی روستاییان را نیز به عهده خواهد داشت. با اجرای این طرح کلیه وظایف و منابع طرح شهید رجایی کمیته امداد (که در واقع یک نوع پرداخت بازنشستگی و از کار افتادگی به سالمندان روستایی است) و همچنین امور بیمه درمان اقشار مذکور که در حدود ۵ میلیون نفر بوده و تحت پوشش کمیته امداد هستند به این سازمان انتقال می‌یابد.

ه) بنیاد شهدا و ایثارگران

از ادغام بنیاد شهید و بخش جانبازان بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، بنیاد شهدا و ایثارگران تأسیس می‌شود. این بنیاد تحت نظارت و وابسته به وزارت رفاه اجتماعی خواهد بود. همچنین امور صندوق بیمه درمان سایر اقشار از سازمان بیمه خدمات درمانی به این بنیاد انتقال می‌یابد. در واقع کلیه امور برنامه‌ریزی و عملیات اجرایی پرداخت حقوق بازنشستگی، از کار افتادگی و بیمه درمان و امور حمایتی و رفاهی خانواده شهدا و ایثارگران به عهده بنیاد شهدا و ایثارگران خواهد بود.

و) تجمیع مدیریت استانی مؤسسات بیمه اجتماعی

به منظور کاهش هزینه‌های اداری و پرسنلی ارائه خدمات، مؤسسات بیمه و بازنشستگی کلیه واحدهای استانی و شهرستانی این مؤسسات (بجز سازمان بیمه و درمان نیروهای مسلح) در سازمان‌های استانی و شهرستانی رفاه اجتماعی تجمیع می‌گردد.

۷-۸ جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران

جمعیت هلال احمر کماکان تحت نظارت و به عنوان مؤسسه وابسته به وزارت رفاه اجتماعی اداره خواهد گردید. لکن کلیه وظایف، فعالیت‌ها، تشکیلات و منابع توانبخشی معلولین و حمایت و نگهداری کودکان از این مؤسسه منتزع می‌گردد.

۷-۹ سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای

سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای تحت نظارت و به عنوان مؤسسه وابسته به وزارت رفاه اجتماعی خواهد بود. این سازمان کلیه امور برنامه‌ریزی، مدیریت عملیات اجرایی و حمایت از گسترش آموزش فنی و حرفه‌ای در بخش غیر دولتی را به عهده خواهد داشت. از آن جا که آموزش فنی و حرفه‌ای یکی از ابزارهای مهم برای ایجاد فرصت شغلی و توانبخشی افراد است دارای تجانس باموضوع اشتغال و توانبخشی است.

۷-۱۰ سازمان آموزش و پرورش استثنایی

ماهیت وظایف سازمان مذکور در واقع از نوع توانبخشی است و به لحاظ وظایف و فعالیت‌ها و افراد تحت پوشش با بهزیستی و رفاه اجتماعی تجانس زیادی دارد. لذا قرار گرفتن سازمان آموزش و پرورش استثنایی تحت نظارت و به عنوان مؤسسه وابسته به وزارت رفاه اجتماعی موجب هماهنگی بیش‌تر در برنامه‌ریزی و اجرای فعالیت‌های توانبخشی می‌گردد.

۷-۱۱ صندوق تعاون

صندوق تعاون ابزار مالی برای حمایت و اعطای تسهیلات در ایجاد و گسترش شرکت‌های تعاونی شهری و روستایی است. بنابراین با توجه به این که در ساختار پیشنهادی، کلیه وظایف و اختیارات وزارت تعاون به وزارت رفاه اجتماعی انتقال می‌یابد لازم است صندوق تعاون تحت نظارت و به عنوان صندوق وابسته به وزارت رفاه اجتماعی در جهت تأمین برنامه‌های بخشی قرار گیرد.

۱۲-۷ صندوق حمایت از فرصت‌های شغلی

در حال حاضر صندوق حمایت از فرصت‌های شغلی وابسته به وزارت کار و امور اجتماعی است و به عنوان بازوی حمایتی وزارت کار در اعطای تسهیلات به افراد و حمایت از فرصت‌های شغلی عمل می‌نماید. علاوه بر صندوق مذکور، صندوق دیگری تحت عنوان صندوق اشتغال روستایی همین وظیفه را در محدوده روستاها به عهده دارد. بنابراین در ساختار پیشنهادی، دو صندوق مذکور در یکدیگر ادغام و مجموعه وظایف ایجاد فرصت شغلی و اشتغال در سطح شهر و روستا را به عهده خواهد داشت. این صندوق نیز تحت نظارت و به عنوان مؤسسه وابسته به وزارت رفاه اجتماعی فعالیت می‌کند.

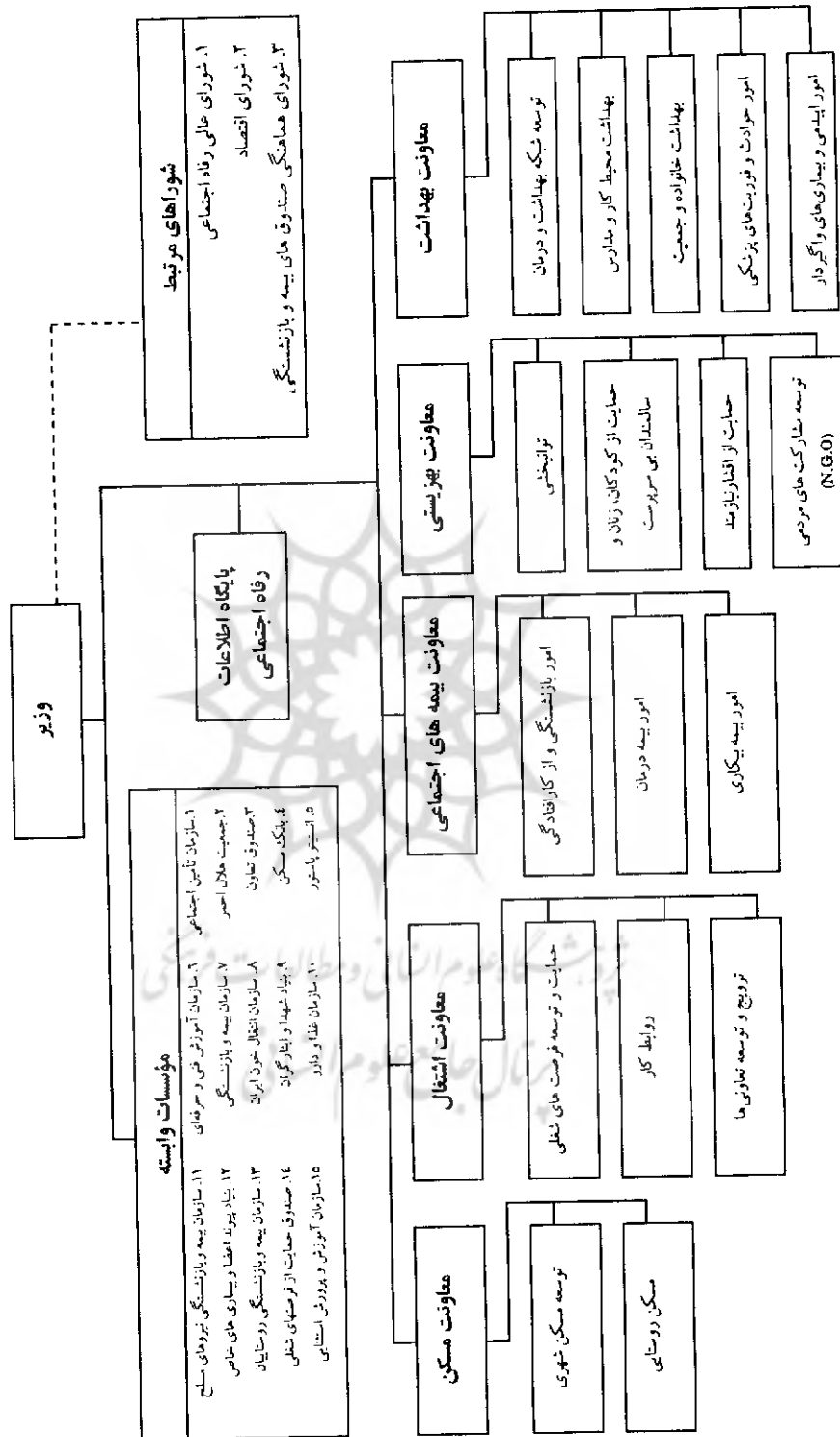
۱۳-۷ بانک مسکن

به منظور فراهم نمودن حمایت و اعطای تسهیلات به اقشار نیازمند در تأمین مسکن مورد نیاز، بانک مسکن می‌تواند تحت نظارت وزارت رفاه اجتماعی قرار گیرد. در صورتی که بانک مرکزی با انتقال بانک مذکور به زیر مجموعه وزارت رفاه اجتماعی مخالفت ورزد، لازم است تا وزارت رفاه اجتماعی به ایجاد یک صندوق اعتباری و حمایت تحت عنوان صندوق مسکن اقدام نماید تا از این طریق امکان اجرای سیاست‌های تأمین مسکن اقشار نیازمند را فراهم نماید.

۱۴-۷ سایر دستگاه‌های وابسته

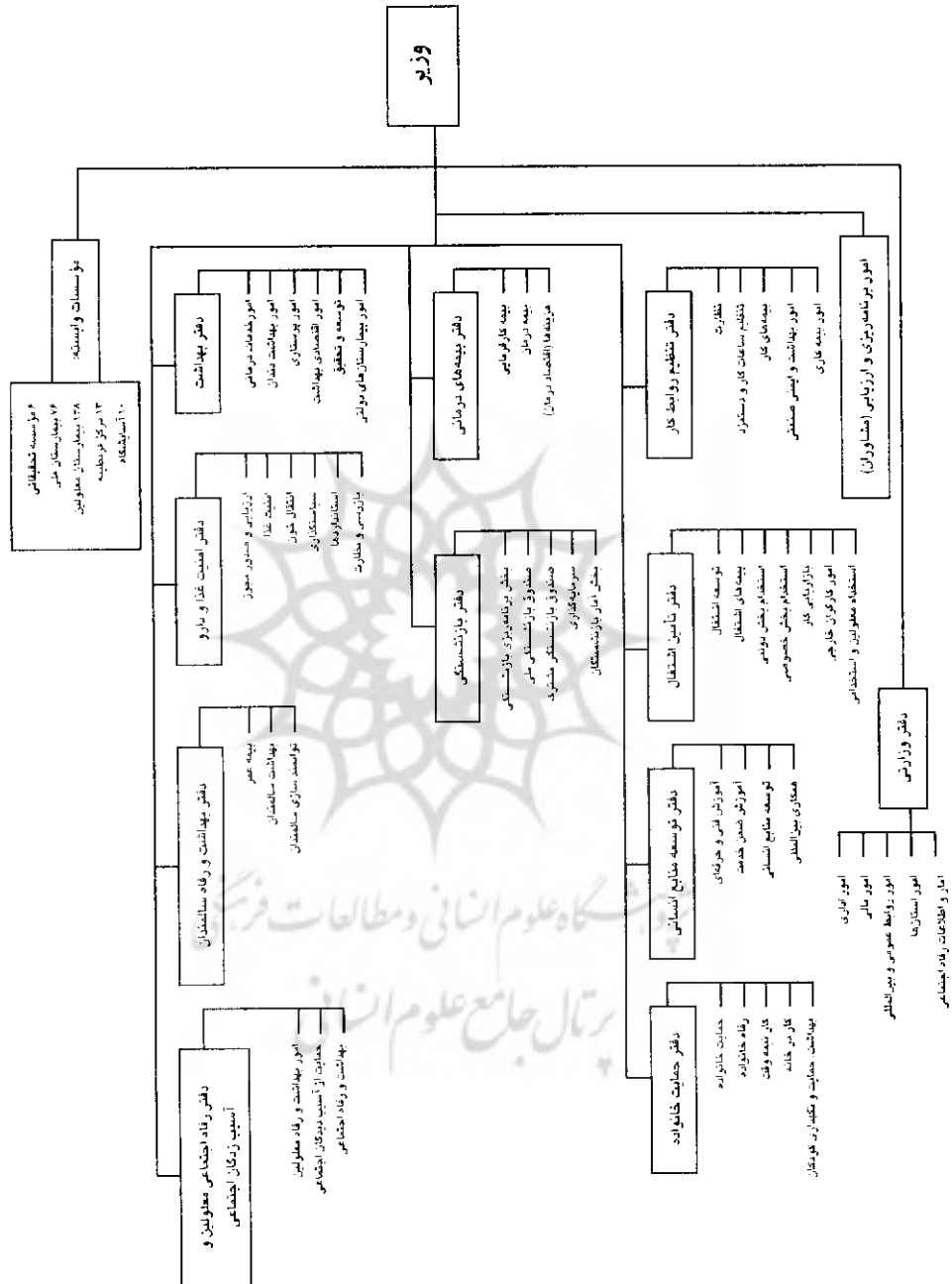
سازمان غذا و دارو، سازمان انتقال خون ایران و انستیتو پاستور که در حال حاضر وابسته به وزارت بهداشت و درمان هستند کماکان تحت نظارت و به صورت مؤسسات وابسته به وزارت رفاه اجتماعی اداره می‌گردند. در عین حال مرکز پیوند اعضا و بیماری‌های خاص که در حال حاضر در حوزه ستادی وزارت بهداشت و درمان قرار دارد به لحاظ نوع و ماهیت وظایف و فعالیت‌های آن که کاملاً اجرایی و عام‌المنفعه است تحت عنوان بنیاد پیوند اعضا و بیماری‌های خاص تحت نظارت و وابسته به وزارت رفاه اجتماعی اداره خواهد شد.

نمودار تشکیلات پیشنهادی حوزه‌های تخصصی وزارت رفاه اجتماعی

این مقاله در سال ۱۳۹۳ در مجله پژوهش مجلس و شماره ۳۳ چاپ شده است. آدرس: تهران، خیابان ولیعصر، پلاک ۱۳۱، طبقه ۳، پژوهشگاه ملی حکمرانی و مدیریت، تهران. تلفن: ۰۲۱-۸۸۰۰۰۰۰۰. ایمیل: research@parliament.ir

تشکیلات وزارت بهداشت، کار و رفاه اجتماعی ژاپن

۲-۱۵ شورای عالی رفاه اجتماعی

به منظور هماهنگی در سیاست‌ها، برنامه‌ها و فعالیت‌های بخش رفاه اجتماعی، شورای عالی رفاه اجتماعی با ترکیب رئیس جمهور، رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، وزیر رفاه اجتماعی، وزیر آموزش و پرورش و وزیر امور اقتصادی و دارایی تشکیل می‌گردد. همچنین به منظور هماهنگی و ایجاد تعامل بین برنامه‌های رفاه اجتماعی و برنامه‌های اقتصادی کشور عضویت وزیر رفاه اجتماعی در ترکیب اعضای شورای اقتصاد پیشنهاد می‌شود.

منابع و مآخذ

۱. قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران.
۲. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.
۳. قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰ مجلس شورای اسلامی.
۴. قانون بودجه سال‌های ۱۳۸۱ و ۱۳۸۱.
۵. دکتر اعرابی، سید محمد، "بررسی اسناد و مدارک سازمان‌های بخش رفاه اجتماعی"، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، اردیبهشت ماه ۱۳۸۱.
۶. دکتر اعرابی، سید محمد، "طراحی ساختار مدیریت نظام رفاه اجتماعی در ایران"، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تیرماه ۱۳۸۱.